Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
EVGENI TANCHEV IŠVADA,
pateikta 2020 m. liepos 2 d.[1]

Byla C-265/19

Recorded Artists Actors Performers Ltd
prieš
Phonographic Performance (Ireland) Ltd,
Minister for Jobs, Enterprise and Innovation,
Airiją,
Attorney General

(*High Court* (Aukštasis teismas, Airija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos pasidalijimas – 1996 m. PINO atlikimų ir fonogramų sutartis (WPPT) – Įpareigojimas taikyti atlikėjams „nacionalinį režimą“ – Šio įpareigojimo išimtys dėl tarptautinių išlygų – Sąjungos išimtinė kompetencija arba valstybių narių kompetencija atsižvelgiant į tas išlygas nustatyti, kurie trečiųjų šalių atlikėjai turi teisę į teisingą atlyginimą – Direktyva 2006/115/EB – 8 straipsnis“

1. Šis *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Direktyvos 2006/115/EB[2] 8 straipsnio, siejamo su Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (toliau – PINO) atlikimų ir fonogramų sutarties (toliau – WPPT sutartis), 1996 m. gruodžio 20 d. priimtos Ženevoje ir Europos Bendrijos vardu patvirtintos Tarybos sprendimu 2000/278/EB[3], 4 ir 15 straipsniais, aiškinimu.

2. Iš esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausimus užduoda tam, kad išsiaiškintų, kurie atlikėjai (ir gamintojai) gali pasinaudoti teise į „teisingą atlyginimą“ pagal Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalį. Taigi klausimai susiję su tos nuostatos taikymo sritimi, nors pirmasis, antrasis ir trečiasis klausimai suformuluoti taip, kad juose visų pirma daroma nuoroda į Sąjungos ir atitinkamais atvejais – valstybių narių tarptautinius įsipareigojimus.

3. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar WPPT sutarties 4 straipsnyje nustatytas reikalavimas dėl nacionalinio režimo taikomas Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 daliai, o (antruoju, trečiuoju bei ketvirtuoju klausimais) – kokią diskreciją valstybės narės turi dėl asmenų, kurie naudojasi direktyvoje nustatyta teise į bendrą teisingą atlyginimą, įskaitant atvejus, kai pagal WPPT sutartį leidžiama taikyti išlygas ir taikoma Romos konvencija.

1 Originalo kalba: anglų.

2 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (kodifikuota redakcija) (OL L 376, 2006, p. 28; toliau – direktyva).

3 2000 m. kovo 16 d. sprendimas (OL L 89, 2000, p. 6; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 33 t., p. 208; toliau – WPPT sutartis).

I. Teisinis pagrindas

A. Romos konvencija

4. Tarptautinė konvencija dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos buvo priimta Romoje 1961 m. spalio 26 d. (toliau – Romos konvencija).

5. Romos konvencijos 4 straipsnyje nustatyta:

„Kiekviena Sutarties šalis taiko atlikėjams nacionalinį apsaugos režimą, jeigu yra bent viena iš šių sąlygų:

a) atlikimas vyksta kitoje Sutarties šalyje;

b) atlikimas yra įrašytas į fonogramą, kuri yra saugoma pagal šios Konvencijos 5 straipsnį;

c) atlikimas, neįrašytas į fonogramą, yra transliuojamas laidoje, kuri saugoma pagal šios Konvencijos 6 straipsnį.“

6. Šios konvencijos 5 straipsnyje nustatyta:

„1. Kiekviena Sutarties šalis taiko fonogramų gamintojams nacionalinį apsaugos režimą, jeigu yra bent viena iš šių sąlygų:

a) fonogramų gamintojas yra kitos Sutarties šalies pilietis (pilietybės kriterijus);

b) pirmasis garso įrašas buvo padarytas kitoje Sutarties šalyje (įrašo kriterijus);

c) fonograma pirmą kartą buvo išleista kitoje Sutarties šalyje (išleidimo kriterijus).

2. Jeigu fonograma pirmą kartą buvo išleista valstybėje, kuri nėra šios Konvencijos dalyvė, tačiau per trisdešimt dienų nuo šios fonogramos pirmojo leidimo ji buvo taip pat išleista Sutarties šalyje, ji laikoma pirmą kartą išleista Sutarties šalyje.

3. Bet kuri Sutarties šalis pranešimu Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui gali pareikšti, kad ji netaikys išleidimo kriterijaus arba įrašo kriterijaus. Toks pranešimas gali būti perduotas ratifikavimo, priėmimo ar prisijungimo dokumentų deponavimo metu arba bet kada vėliau – pastaruoju atveju pranešimas įsigalioja praėjus šešiems mėnesiams po jo deponavimo.“

B. WPPT sutartis

7. Sąjunga ir visos valstybės narės yra WPPT sutarties šalys (kaip ir, be kita ko, Jungtinės Amerikos Valstijos).

8. WPPT sutarties 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nė viena šios Sutarties nuostata nenukrypsta nuo galiojančių įsipareigojimų, kuriuos pagal [Romos konvenciją] prisiėmė Susitariančiosios Šalys.“

9. Pagal WPPT sutarties 2 straipsnio a, b, d, e ir g punktus taikomos tokios apibrėžtys:

„a) „atlikėjai“ – tai aktoriai, dainininkai, muzikantai, šokėjai ir kiti asmenys, kurie vaidina, dainuoja, skaito, deklamuoja, dalyvauja atlikime, interpretuoja ar kitaip atlieka literatūros, meno kūrinius ar folkloro kūrinius;

b) „fonograma“ – tai atlikimo, kitų garsų ar garsų išraiškos įrašas, užfiksuotas kita forma nei įrašas kinematografijos ar kitokio audiovizualinio kūrinio juostoje;

<…>

d) „fonogramos gamintojas“ – tai fizinis ar juridinis asmuo, kuris imasi iniciatyvos ir kuris atsako už pirmąją atlikimo, kitų garsų ar garsų išraiškos fiksaciją;

e) atlikimo įrašo ar fonogramos „išleidimas“ – tai atlikimo įrašo ar fonogramos kopijų pateikimas visuomenei, kai tai pateikiama teisių turėtojo sutikimu ir pagamintų kopijų pakanka, kad būtų patenkinami atitinkami visuomenės poreikiai;

<…>

g) atlikimo ar fonogramos „viešas paskelbimas“ – tai bet koks atlikimo garsų ar fonogramoje užfiksuotų garsų arba jų išraiškos viešas perdavimas, išskyrus transliaciją. 15 straipsnyje „viešo paskelbimo“ sąvoka taip pat suprantama kaip fonogramoje įrašytų garsų arba garsų išraiškos padarymą [padarymas] viešai girdimais.“

10. WPPT sutarties 4 straipsnyje „Nacionalinis režimas“ nustatyta:

„1. Kiekviena Susitariančioji Šalis 3 straipsnio 2 dalyje apibūdintiems kitų Susitariančiųjų Šalių piliečiams taiko tokį pat režimą, kokį ji taiko savo piliečiams, kai kalbama apie šia Sutartimi konkrečiai suteikiamas išimtines teises ir šios Sutarties 15 straipsnyje numatytą teisę į teisingą atlyginimą.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas įsipareigojimas netaikomas tokia apimtimi, kokia Susitariančioji Šalis pasinaudoja šios Sutarties 15 straipsnio 3 dalyje numatytomis išlygomis.“

11. WPPT sutarties 15 straipsnyje nustatyta:

„1. Atlikėjai ir fonogramų gamintojai turi teisę į vienkartinį teisingą atlyginimą, kai komerciniais tikslais išleistos fonogramos tiesiogiai ar netiesiogiai transliuojamos ar kaip kitaip viešai skelbiamos.

2. Susitariančiosios Šalys savo nacionaliniuose įstatymuose gali nustatyti, kad atlikėjas ar fonogramos gamintojas arba jie abu vienkartinio teisingo atlyginimo turi reikalauti iš naudotojo. Susitariančiosios Šalys gali priimti nacionalinius įstatymus, nustatančius tokio vienkartinio teisingo atlyginimo paskirstymo tarp atlikėjų ir fonogramų gamintojų sąlygas, jeigu atlikėjas ir fonogramos gamintojas tarpusavyje nesusitaria.

3. Kiekviena Susitariančioji Šalis pranešimu, kuris deponuojamas Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos Generaliniam direktoriui, gali pareikšti, kad ji šio straipsnio 1 dalies nuostatas taikys tik tam tikriems naudojimo būdams arba kitaip apribos šių nuostatų taikymą, arba jų išvis netaikys.

4. Pagal šį straipsnį fonogramos, kurios laidais ar bevielio ryšio priemonėmis tampa viešai prieinamos tokiu būdu, kad visuomenės nariai gali jomis naudotis individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku, yra pripažįstamos, kad yra išleistos komerciniais tikslais.“

12. Suderintame paaiškinime dėl 15 straipsnio nustatyta:

„15 straipsnis neturi būti suprantamas kaip galutinis sprendimas dėl transliavimo ir viešo paskelbimo teisių, kuriomis šiame skaitmeniniame amžiuje galėtų naudotis atlikėjai ir fonogramų gamintojai. Delegacijos neįstengė pasiekti savitarpio susitarimo dėl įvairių pasiūlymų, susijusių su tam tikromis aplinkybėmis suteiktina išimtine teise transliuoti ar viešai paskelbti kūrinį ir su teisėmis, suteiktinomis be galimybės daryti kokias nors išlygas, todėl šis klausimas bus sprendžiamas ateityje.

15 straipsnis turi būti suprantamas kaip leidžiantis suteikti šiuo straipsniu numatytą teisę folkloro kūrinių atlikėjams ir fonogramų gamintojams, įrašantiems folkloro kūrinius, kai tokios fonogramos buvo išleistos nesiekiant pelno.“

13. WPPT sutarties 23 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Teisių įgyvendinimo nuostatos

1. Šios Sutarties taikymui užtikrinti Susitariančiosios Šalys įsipareigoja priimti būtinas priemones, atitinkančias jų teisines sistemas.“

C. Direktyva 2006/115

14. Šios direktyvos 5, 12, 13 ir 16 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„5) Kūrybinė bei meninė autorių ir atlikėjų veikla reikalauja atitinkamų pajamų, kaip pagrindo tolimesnei kūrybinei ir meninei veiklai, o investicijos, kurios visų pirma reikalingos fonogramų ir filmų kūrimui, yra itin didelės ir susijusios su rizika. Tokių pajamų užtikrinimo ir investicijų atsipirkimo galimybė gali būti efektyviai garantuota tik užtikrinant pakankamą atitinkamų teisių turėtojų teisinę apsaugą.

<…>

12) Būtina nustatyti priemones, užtikrinančias neatšaukiamą teisingą atlyginimą autoriams ir atlikėjams, kuriems turi išlikti galimybė patikėti šios teisės administravimą juos [jiems] atstovaujančioms kolektyvinio teisių administravimo organizacijoms.

13) Teisingas atlyginimas gali būti mokamas visas iš karto arba dalimis bet kuriuo metu arba nuo sutarties pasirašymo. Nustatant jį turėtų būti atsižvelgiama į autorių bei atlikėjų indėlio į fonogramos ar filmo kūrimą reikšmingumą.

<…>

16) Valstybės narės turėtų galėti užtikrinti ir didesnę gretutinių autorių teisėms teisių turėtojų apsaugą nei reikalaujama šios direktyvos nuostatose, susijusiose su teise transliuoti ir teise viešai paskelbti.“

15. Direktyvos 2006/115 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Įrašo teisė

1. Valstybės narės suteikia atlikėjams išimtinę teisę leisti arba uždrausti jų atlikimų įrašymą.“

16. Šios direktyvos 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kurios yra tapačios Direktyvos 92/100/EEB[4] 8 straipsnio 1 ir 2 dalims, nustatyta:

„1. Valstybės narės suteikia atlikėjams išimtinę teisę leisti arba uždrausti transliuoti bevielio ryšio priemonėmis ir viešai skelbti jų atlikimus, išskyrus tuos atvejus, kai toks atlikimas jau yra transliuojamas atlikimas arba kai jis pagaminamas iš įrašo.

2. Valstybės narės numato teisę į naudotojo mokamą vieningą [bendrą] teisingą atlyginimą už fonogramos, kuri buvo išleista komerciniais tikslais ar atkurta, naudojimą transliavimui bevielio ryšio priemonėmis arba kitokiam viešam paskelbimui, ir užtikrina tokio atlyginimo paskirstymą atitinkamiems atlikėjams ir fonogramos gamintojams. Jeigu atlikėjai ir fonogramų gamintojai nesusitaria dėl atlyginimo pasidalinimo, valstybės narės gali nustatyti atlyginimo padalijimo sąlygas.“

17. Direktyvos 2006/115 11 straipsnyje „Taikymo laikas“ nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma joje nurodytiems autorių kūriniams, atlikimams, fonogramoms, radijo ir televizijos transliacijoms ir pirmiesiems filmų įrašams, kuriuos autorių teisių ir gretutinių teisių srityje 1994 m. liepos 1 d. vis dar saugojo valstybių narių teisės aktai arba kurie tą dieną atitiko apsaugos kriterijus pagal šios direktyvos nuostatas.“

D. Nacionalinė teisė

18. *Copyright and Related Rights Act 2000* (2000 m. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas Nr. 28, toliau – ATGT įstatymas) 38 straipsnyje nustatyta, kad licencija yra teisė, suteikta tam tikromis aplinkybėmis. Jame, be kita ko, nustatyta:

„1) <…> kai asmuo ketina:

a) leisti garso įrašą viešai arba

b) įtraukti garso įrašą į radijo laidą ar kabelinės programos paslaugą,

jis turi teisę tai daryti, jei:

i) sutinka licencijavimo įstaigai sumokėti už tokį leidimą arba įtraukimą į radijo laidą ar kabelinės programos paslaugą ir

ii) laikosi šio straipsnio reikalavimų.

2. Asmuo gali naudotis teise leisti garso įrašą viešai arba įtraukti garso įrašą į radijo laidą ar kabelinės programos paslaugą, jei:

a) praneša kiekvienai susijusiai licencijavimo įstaigai apie savo ketinimą leisti garso įrašus viešai arba įtraukti garso įrašus į radijo laidą ar kabelinės programos paslaugą;

b) praneša kiekvienai iš šių įstaigų datą, kurią ir nuo kurios ketina leisti garso įrašus viešai arba įtraukti juos į radijo laidą ar kabelinės programos paslaugą;

c) moka licencijavimo įstaigai <…>

4 1992 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyva dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 346, 1992, p. 61; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 120).

<…>“

19. ATGT įstatymo 184 straipsnyje nurodytos aplinkybės, kuriomis, be kita ko, garso įrašui taikoma autorių teisių apsauga. Jame nustatyta:

„1. Literatūros, dramos, muzikos arba meno kūriniui, garso įrašui, filmui, išleisto leidinio tipografiniam apipavidalinimui ar originaliai duomenų bazei taikoma autorių teisių apsauga, kai jie pirmą kartą teisėtai padaromi viešai prieinami:

a) Airijoje; arba

b) bet kokioje šalyje, teritorijoje, valstybėje ar srityje, kurioje taikoma atitinkama šios dalies nuostata.

2. Šioje dalyje teisėtas kūrinio padarymas viešai prieinamo vienoje šalyje, teritorijoje, valstybėje ar srityje reiškia pirmąjį teisėtą kūrinio padarymą viešai prieinamo, net jei tuo pačiu metu kūrinys teisėtai buvo padarytas viešai prieinamas kitoje vietoje; šiuo tikslu teisėtas kūrinio padarymas viešai prieinamo kitoje vietoje per pastarąsias 30 dienų laikomas vykusiu tuo pačiu metu.“

20. ATGT įstatymo 288 straipsnyje nustatyta:

„Atlikimas yra reikalavimus atitinkantis atlikimas šios dalies ir IV dalies tikslais, jeigu jį vykdo reikalavimus atitinkantis subjektas arba reikalavimus atitinkantis asmuo arba jeigu jis vyksta reikalavimus atitinkančioje šalyje, teritorijoje, valstybėje ar srityje, kaip nustatyta šiame skyriuje.“

21. Šio įstatymo 287 straipsnyje nustatyta:

„Šioje dalyje ir IV dalyje

„reikalavimus atitinkanti šalis“ –

a) Airija;

b) kita [Europos ekonominės erdvės (EEE)] valstybė narė arba

c) tiek, kiek nustatyta pagal 289 straipsnį priimtame įsakyme, – pagal tą straipsnį priskirta šalis;

„reikalavimus atitinkantis subjektas“ – reikalavimus atitinkančios šalies pilietis arba subjektas ar asmuo, kurioje yra jo nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta; ir

„reikalavimus atitinkantis asmuo“ – Airijos pilietis arba asmuo, kurio nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra Airijoje.“

22. ATGT įstatymo 289 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Vyriausybė prie reikalavimus atitinkančių šalių, kurioms taikoma apsauga pagal šią dalį ir IV dalį, įsakymu gali priskirti bet kokią šalį, teritoriją, valstybę ar sritį, dėl kurios yra įsitikinusi, kad pagal šios šalies, teritorijos, valstybės ar srities teisę yra arba bus priimta nuostata, pagal kurią su Airija susijusiems atlikimams suteikiama tinkama apsauga.“

II. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

23. Pagrindinė byla yra susijusi su licencinių mokesčių, mokėtinų už muzikos įrašų leidimą viešai arba transliavimą, rinkimu ir paskirstymu. Pagal nacionalinės teisės aktus baro, naktinio klubo ar bet kokios kitos viešosios vietos savininkas, norintis leisti muzikos įrašus, už tą naudojimą turi mokėti licencinį mokestį. Be to, jei asmuo nori įtraukti garso įrašą į radijo laidą ar kabelinės programos paslaugą, jis taip pat turi už tą įtraukimą mokėti licencinį mokestį. Šis įpareigojimas nacionalinėje teisėje išsamiai nustatytas ATGT įstatyme. Teisės akte nustatyta, kad naudotojas sumoka bendrą licencinį mokestį garso įrašo gamintojui atstovaujančiai licencijavimo įstaigai, o tada taip surinkta suma padalijama gamintojui ir atlikėjams.

24. Ieškovė pagrindinėje byloje *Recorded Artists Actors Performers Ltd* (toliau – RAAP) yra Airijos kolektyvinio teisių administravimo organizacija, administruojanti tam tikrų atlikėjų teises. Pirmoji atsakovė *Phonographic Performance (Ireland) Ltd* (toliau – PPI) yra Airijos kolektyvinio teisių administravimo organizacija, atstovaujanti fonogramų gamintojams, turintiems teisių į garso įrašus arba fonogramas Airijoje.

25. RAAP ir PPI sudarė sutartį, kurioje nustatyta, kaip surenkami ir paskirstomi licenciniai mokesčiai už Airijos naudotojų vykdomą garso įrašų viešą leidimą (baruose ir kitose viešai prieinamose vietose) Airijoje[5].

26. RAAP ir PPI ginčas kilo dėl to, kad ATGT įstatyme nustatyti skirtingi atitinkamai gamintojams ir atlikėjams taikomi tinkamumo kriterijai, į kuriuos atsižvelgiant tam tikriems atlikėjams iš tam tikrų šalių (visų pirma iš Jungtinių Amerikos Valstijų) nesuteikiama teisė į teisingą atlyginimą. Atrodo, kad remdamasi tuo PPI teigia, jog teisės aktuose nėra nustatyta pareigos mokėti tokiems konkretiems atlikėjams; todėl PPI turi teisę pasilikti mokestį, atitinkantį tokiems atlikėjams mokėtiną sumą, surinktą pagal sutartį.

27. RAAP manymu, licenciniai mokesčiai, mokėtini pagal ATGT įstatymą, kuriuo Direktyva 92/100, kuri kodifikuota ir pakeista Direktyva 2006/115, buvo perkelta į nacionalinę teisę, turi pagal tos direktyvos 8 straipsnio 2 dalį ir toje direktyvoje nurodytus tarptautinius susitarimus būti padalyti gamintojui ir atlikėjui. Atlikėjo pilietybė ir gyvenamoji vieta neturi reikšmės.

28. Kita vertus, PPI teigia, kad atlikėjai, kurie nėra nei EEE šalių piliečiai, nei šių šalių gyventojai ir kurių atlikimo pirmasis garso įrašas nėra padarytas EEE, neturi teisės gauti atlyginimo dalies, kai tokio atlikimo įrašas leidžiamas Airijoje. Priešingu atveju, jeigu reikėtų mokėti atlyginimą šiems atlikėjams, būtų pažeistas požiūris dėl tarptautinio abipusiškumo, kurio laikosi Airija ir kuris yra įtvirtintas ATGT įstatyme. Konkrečiai kalbant, jeigu būtų laikomasi RAAP išdėstyto požiūrio, Jungtinių Valstijų atlikėjams būtų mokamas atlyginimas Airijoje, nors Airijos atlikėjai negauna teisingo atlyginimo Jungtinėse Valstijose.

29. RAAP pareiškė ieškinį PPI prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme; šis pažymi, kad pagal ATGT įstatymo 38, 184, 208, 287 ir 288 straipsnius, aiškinamus kartu, jeigu nėra priimtas šio įstatymo 289 straipsnyje nurodytas įsakymas (kol kas jis nėra priimtas), „ne EEE“ atlikėjai neturi teisės gauti pagal pirma nurodytą įstatymą surinktų mokesčių dalies ir dažnai visą šį atlyginimą gauna gamintojai (įskaitant įsisteigusius už EEE ribų).

5 Bylos medžiaga rodo, kad yra iškeltos dvi su šiuo ginču susijusios bylos. Kita byla susijusi su organizacijų, atstovaujančių atitinkamai gamintojams ir atlikėjams, įstatymuose nustatytomis funkcijomis. Konkrečiai kalbant – kuri organizacija turi apskaičiuoti individualiems atlikėjams mokėtinus licencinius mokesčius. RAAP teigimu, tai yra jos, kaip atlikėjams atstovaujančios kolektyvinio administravimo organizacijos, kompetencija. Jeigu taip būtų, PPI privalėtų sumokėti RAAP vienkartinę sumą, o vėliau, atėmusi administracines išlaidas, RAAP paskirstytų šią sumą individualiems atlikėjams. Kyla dar vienas klausimas – ar RAAP turi teisę rinkti mokestį *visų* tam tikros kategorijos atlikėjų, ar tik tokių atlikėjų, kurie jai yra faktiškai perdavę šią teisę, vardu. Nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra susijusi su šia kita byla.

30. Jeigu garso įrašas būtų sukurtas dalyvaujant JAV gamintojams ir JAV atlikėjams, gamintojai gautų visus naudotojų Airijoje mokėtinus licencinius mokesčius. Taip yra todėl, kad ATGT įstatyme nustatyti tinkamumo mokėti kriterijai gamintojams yra lankstesni nei atlikėjams.

31. Atrodo, kad tokie teisės aktai yra nesuderinami su Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalimi tiek, kiek šioje nuostatoje reikalaujama, kad gamintojai ir atlikėjai pasidalytų teisingą atlyginimą.

32. Taigi pagrindinės bylos išsprendimas priklauso, be kita ko, nuo to, ar Airija gali, nepažeisdama Direktyvos 2006/115 (ir anksčiau Direktyvos 92/100), priimti teisės aktus, pagal kuriuos direktyvoje vartojama sąvoka „atlikėjai“ jos teritorijoje neapima „ne EEE“ atlikėjų, pavyzdžiui, Jungtinių Valstijų atlikėjų.

33. Atsižvelgiant į šiame ieškinyje iškeltų klausimų svarbą, Airija, jos *Attorney General* (generalinis prokuroras) ir *Minister for Jobs, Enterprise and Innovation* (Darbo, įmonių ir inovacijų ministras) nusprendė dalyvauti pagrindinėje byloje kaip antroji, trečiasis ir ketvirtasis atsakovai. Visas sprendimas pateiktas nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priede ir leidžia geriau suprasti nutartyje išdėstytus klausimus.

34. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, jog tai, kad pagal nacionalinės teisės aktus EEE nuolatinę gyvenamąją vietą arba gyvenamąją vietą turintys asmenys prilyginami Airijos piliečiams, reiškia, kad šiais teisės aktais nepažeidžiamas bendrasis Sąjungos teisėje įtvirtintas nediskriminavimo principas. Vis dėlto šie teisės aktai turi būti suderinami ne tik su šiuo bendruoju principu, bet ir su Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalimi. Pagal šią nuostatą kiekviena valstybė narė „numato teisę į naudotojo mokamą vieningą [bendrą] teisingą atlyginimą už fonogramos, kuri buvo išleista komerciniais tikslais ar atkurta, naudojimą transliavimui bevielio ryšio priemonėmis arba kitokiam viešam paskelbimui, ir užtikrina tokio atlyginimo paskirstymą atitinkamiems atlikėjams ir fonogramos gamintojams“.

35. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad lieka neaišku, kiek aiškinant Direktyvos 2006/115 8 straipsnį reikia remtis WPPT sutarties (kurios šalys yra Airija ir Sąjunga) ir Romos konvencijos (kurios šalis yra Airija) nuostatomis.

36. Visų pirma būtina nustatyti, ar kiekvienoje iš šių sutarčių nurodytas „nacionalinis režimas“ turi turėti reikšmės aiškinant Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalį.

37. Atsižvelgiant į tai, kad, viena vertus, sąvoka „nacionalinis režimas“, kitaip nei kai kurios kitos Romos konvencijoje ir WPPT sutartyje vartojamos sąvokos, nebuvo aiškiai perkelta į Direktyvą 2006/115, bet, kita vertus, Sąjungai sudarius WPPT sutartį, ši sąvoka tapo Sąjungos teisės dalimi, neaišku, kokia turi būti šios sąvokos, taikomos aiškinant Sąjungos teisę autorių teisių ir gretutinių teisių srityje, taikymo sritis.

38. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo taip pat prašo išaiškinti, ar toks netolygus gamintojų ir atlikėjų vertinimas yra teisėtas atsakas į išlygą pagal WPPT sutarties 15 straipsnio 3 dalį (konkrečiai – tą, kurią yra numačiusios Jungtinės Amerikos Valstijos).

39. Šiomis aplinkybėmis *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar nacionalinio teismo pareiga aiškinti Direktyvą 2006/115 <…> atsižvelgiant į Romos konvencijos ir (arba) WPPT sutarties paskirtį ir tikslą yra ribojama tik sąvokomis, kurios aiškiai nurodytos [toje] direktyvoje, ar išplečiama ir apima sąvokas, kurios pateikiamos tik šiuose dviejuose tarptautiniuose susitarimuose? Pirmiausia, kiek [tos] direktyvos 8 straipsnis turi būti aiškinamas atsižvelgiant į WPPT sutarties 4 straipsnyje numatytą „nacionalinio režimo“ reikalavimą?

2. Ar valstybė narė turi diskreciją nustatyti kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kurie atlikėjai laikomi „atitinkamais atlikėjais“ pagal direktyvos 8 straipsnį? Pirmiausia, ar valstybė narė gali riboti teisę gauti dalį teisingo atlyginimo, kad ja būtų galima pasinaudoti tik kuriuo nors iš šių atvejų: i) kai atlikimas vyksta [EEE] šalyje; arba ii) kai atlikėjų nuolatinė gyvenamoji vieta arba gyvenamoji vieta yra EEE šalyje?

3. Kokią diskreciją valstybė narė turi atsakydama į išlygą, kurią kita susitariančioji šalis numatė pagal WPPT sutarties 15 straipsnio 3 dalį? Pirmiausia, ar valstybė narė privalo užtikrinti, kad nuostatos tiksliai atitiktų kitos susitariančiosios šalies numatytos išlygos sąlygas? Ar sutarties šalis privalo netaikyti Romos konvencijos 5 straipsnyje numatytos 30 dienų taisyklės, jei dėl to gamintojas iš išlygą numatančios šalies gaus atlyginimą pagal 15 straipsnio 1 dalį, tačiau to paties įrašo atlikėjai atlyginimo negaus? Priešingai, ar atsakančioji šalis gali išlygą numatančios šalies piliečiams suteikti teises palankesniu būdu, nei tai padarė išlygą numatanti šalis, t. y. ar gali atsakančioji šalis suteikti teisių, kurių nesuteikia išlygą numatanti šalis?

4. Ar kokiais nors atvejais teisę į teisingą atlyginimą leidžiama suteikti tik garso įrašo *gamintojams*, t. y. nesuteikti šios teisės *atlikėjams*, kurių atlikimai buvo įrašyti tame garso įraše?“

40. Rašytines pastabas Teisingumo Teismui pateikė RAAP, PPI, Airijos vyriausybė ir Europos Komisija. Visos šios šalys buvo išklausytos per 2020 m. vasario 4 d. posėdį.

III. Analizė

A. Pirmasis klausimas

1. Šalių argumentų santrauka

41. RAAP teigia, kad nacionalinio teismo pareiga Direktyvą 2006/115 aiškinti atsižvelgiant į Romos konvencijos ir (arba) WPPT sutarties paskirtį ir tikslą apima pareigą šią direktyvą aiškinti kaip nustatančią taisykles, atitinkančias šiuose teisės aktuose nustatytas pareigas. Taigi direktyvos 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jos 8 straipsnio 2 dalyje numatytos teisės taikomos ir tiems asmenims, kuriems pagal WPPT sutarties 4 straipsnį taikomas su šiomis teisėmis susijęs nacionalinis režimas.

42. Dar reikia atsižvelgti į Romos konvenciją, nors Sąjunga ir nėra jos šalis. Be to, ši konvencija užėmė svarbią vietą Direktyvos 2006/115 genezėje.

43. Pagal Romos konvencijos 4 ir 5 straipsnius, siejamus su WPPT sutarties 3 ir 4 straipsniais, WPPT sutarties susitariančiosios šalys privalo taikyti nacionalinį režimą ir atlikėjams, kiek tai susiję su atlikimais, įtrauktais į fonogramą, kuriai gali būti taikomas nacionalinis apsaugos režimas pagal Romos konvenciją. Toks režimas turi būti taikomas ir bet kuriam tokio atlikimo atlikėjui, net jeigu toks atlikėjas nėra susitariančiosios šalies valstybės pilietis.

44. PPI iš esmės tvirtina, kad Direktyva 2006/115 turi būti aiškinama kiek įmanoma atsižvelgiant į WPPT sutartį, o ne taip, kad jos aiškinimas prieštarautų ES arba valstybių narių įsipareigojimams pagal WPPT sutartį arba Romos konvenciją. Kai direktyvos tekste vartojamos Romos konvencijos arba WPPT sutarties sąvokos, aiškinant šias sąvokas direktyvos tekste atitinkamai reikia atsižvelgti į šią konvenciją arba į WPPT sutartį. Todėl 8 straipsnio 2 dalies negalima aiškinti taip, kad joje įtvirtintas reikalavimas taikyti nacionalinį režimą pagal WPPT sutarties 4 straipsnį, nes direktyvoje nesiekiama nustatyti kokios nors priemonės, skirtos šiam WPPT sutarties reikalavimui įgyvendinti.

45. Airija, aiškindama Romos konvenciją ir WPPT sutartį, pripažįsta, kad WPPT sutarties 3 straipsnio 2 dalies nuostata į WPPT sutartį įtraukta Romos konvencijos 4 ir 5 straipsniuose pateikta nacionalinio režimo samprata: sutarties šalys, be kita ko, turėtų taikyti nacionalinį režimą, jeigu atlikimas yra įrašytas į fonogramą, kuri pirmą kartą (arba per 30 dienų) buvo išleista kitoje sutarties šalyje. Šios taisyklės išplaukia iš Romos konvencijoje nustatyto „išleidimo kriterijaus“ ir joje vartojamos „išleidimo taip pat [vienu metu]“ sampratos.

46. Vis dėlto Airija siekia užtikrinti, kad Airijos ir Sąjungos teisės sistemose teisės ir pareigos atsirastų tik iš tinkamai priimtos Airijos teisės arba Sąjungos teisės, ir tai yra svarbu valstybei, kuri laikosi dualistinio požiūrio į tarptautinę teisę.

47. Airija iš esmės teigia, kad Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalies nereikėtų aiškinti atsižvelgiant į WPPT sutartyje ir Romos konvencijoje vartojamą sąvoką „nacionalinis režimas“ („nacionalinis apsaugos režimas“). Ši direktyva nesusijusi su atlikėjų, kurių atlikimas įrašytas į fonogramą, pirmą kartą išleistą trečiojoje valstybėje, padėtimi.

48. Komisija iš esmės tvirtina, kad tiek iš Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalies teksto, struktūros ir tikslo, tiek iš pareigos šią direktyvą aiškinti pagal Sąjungos sudarytus tarptautinius susitarimus išplaukia, jog prie atitinkamų atlikėjų iš esmės priskiriami atlikėjai iš visų WPPT sutarties susitariančiųjų šalių, nepaisant to, ar jie gyvena EEE, ar už jos ribų.

2. Vertinimas

49. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmąjį klausimą užduoda tam, kad išsiaiškintų, kaip reikia aiškinti Direktyvą 2006/115, kai *joje nėra* tam tikrų koncepcijų, kurios aiškiai paminėtos autorių teisių ir gretutinių teisių srities tarptautiniuose susitarimuose, kaip antai WPPT sutarties 4 straipsnyje nustatytas įpareigojimas taikyti nacionalinį režimą.

50. Visų pirma, įpareigojimo taikyti nacionalinį režimą reikšmė akivaizdi jau vien dėl to, kad jis visada buvo esminė bet kurio daugiašalio susitarimo dėl intelektinės nuosavybės teisių apsaugos nuostata ir jis yra viena iš pagrindinių privilegijų, kurias susitariančiosios šalys gauna, kai sudaro tokius susitarimus [6]. Antra, svarbu nepamiršti, kad teisė gauti atlyginimą (pagal Direktyvos 2006/115 8 straipsnį arba WPPT sutarties 15 straipsnį) ekonominiu požiūriu yra viena iš svarbiausių atlikėjų ir fonogramų gamintojų teisių.

51. RAAP ir Komisija tvirtina, kad prie atlikėjų, kuriems taikoma Sąjungos teisėje pripažįstama teisė į teisingą atlyginimą, iš esmės priskiriami atlikėjai iš trečiųjų šalių, kurių muzika transliuojama Sąjungoje. Jų teigimu, tai išplaukia iš Sąjungos teisės aktų leidėjo vartojamų bendrų sąvokų („atlikėjai“) ir iš Direktyvos 2006/115 tikslų (aukštas apsaugos lygis), tačiau visų pirma nurodoma, kad tai išplaukia iš įpareigojimo Sąjungos antrinę teisę aiškinti pagal Sąjungos sudarytus tarptautinius susitarimus, kaip antai WPPT sutartis, kurios 4 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su 15 straipsnio 1 dalimi, susitariančiosioms šalims (Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms) nustatytas įpareigojimas taikyti „nacionalinį režimą“, kiek tai susiję su atlikėjams mokėtinu teisingu atlyginimu.

52. Darau išvadą, kad šie argumentai yra teisingi.

6 Reinbothe, J. ir Von Lewinski, S., *The WIPO Treaties on Copyright: A Commentary on the WCT, the WPPT, and the BTAP*, Oxford University Press, Oksfordas, 2015, p. 296, kur taip pat pateikta gera WPPT sutarties istorinio konteksto apžvalga ir jos komentaras.

53. Direktyvos 2006/115 analizė aiškiai rodo, kad trečiųjų šalių piliečiai patenka į šios direktyvos taikymo sritį, be to, tai visiškai suderinama su Sąjungos įsipareigojimais pagal WPPT sutartį ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją. Ko gero, pagrindinių teisių požiūriu, ir valstybės narės, ir Sąjunga turi užtikrinti, kad Sąjungoje visi atlikėjai ir gamintojai gautų teisingą atlyginimą už jų atlikimo viešą paskelbimą, nepaisant trečiosios valstybės padarytos išlygos, pagal kurią EEE atlikėjai ir gamintojai negauna tokio atlyginimo tos trečiosios valstybės teritorijoje. Pagrindinės teisės yra visuotinio pobūdžio, o šioje byloje nagrinėjama teisė į nuosavybę.

54. PPI ir Airijos teiginys reiškia, kad, jeigu *acquis* nėra absoliučiai visų atitinkamų normų, valstybės narės turi visišką laisvę.

55. Pakanka nurodyti, kad Teisingumo Teismas jau yra atmetęs tokį argumentą su gretutinėmis teisėmis susijusiame 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendime *Komisija / Taryba* (C-114/12, EU:C:2014:2151, visų pirma 70 punktas), ir Teisingumo Teismo nuomonėje 3/15 (*Marakešo sutartis dėl susipažinimo su paskelbtais kūriniais*) (EU:C:2017:114).

56. Visų pirma reikia nustatyti, ar Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti atsižvelgiant į WPPT sutarties 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą reikalavimą trečiųjų šalių atlikėjams taikyti nacionalinį režimą. Šiuo tikslu reikia nustatyti, ar šis reikalavimas turėtų būti laikomas ir toliau taikomu valstybėms narėms, kaip šio mišraus susitarimo susitariančiosioms šalims, ar veikiau tai yra įsipareigojimas, kurį turi prisiimti Sąjunga, kaip to paties susitarimo susitariančioji šalis.

57. Teisingumo Teismas jau yra išnagrinėjęs Direktyvos 2006/115 8 straipsnį, atsižvelgdamas į Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus, sprendimuose *SCF Consorzio Fonografici*[7], *PPL Ireland*[8] ir *Verwertungsgesellschaft Rundfunk*[9].

58. Šioje jurisprudencijoje nagrinėjamas direktyvos ir įvairių tarptautinių susitarimų santykis, taip pat aiškinamos tam tikros direktyvos 8 straipsnio tekste vartojamos sąvokos, atsižvelgiant į susitarimuose įtvirtintus Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus.

59. Visų pirma Sprendime *SCF Consorzio Fonografici* (C-135/10, EU:C:2012:140, 37–56 punktai) Teisingumo Teismas nagrinėjo Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (toliau – TRIPS sutartis), WPPT sutarties ir Romos konvencijos santykį.

60. Teisingumo Teismas priminė, kad pagal SESV 216 straipsnio 2 dalį „Sąjungos sudaryti susitarimai yra privalomi Sąjungos institucijoms ir valstybėms narėms“. Taip yra kalbant apie WPPT sutartį, kurios susitariančioji šalis, beje, yra Sąjunga ir ši sutartis yra Sąjungos teisės sistemos sudedamoji dalis. Todėl ši sutartis yra privaloma Europos Sąjungos institucijoms ir valstybėms narėms. Kalbant apie Romos konvenciją, jos nuostatos nėra Europos Sąjungos teisės sistemos dalis (Sąjunga nėra šios konvencijos šalis ir negali būti laikoma, kad ji yra užėmusi savo valstybių narių vietą, kiek tai susiję su jos taikymu, jau vien todėl, kad ne visos tos valstybės (o būtent – Malta) yra šios konvencijos šalys.

61. Dėl WPPT sutarties Teisingumo Teismas Sprendime *SCF* (C-135/10, EU:C:2012:140, 47 punktas) taip pat pažymėjo, kad pagal WPPT sutarties 23 straipsnio 1 dalį reikalaujama, kad šios sutarties taikymui užtikrinti susitariančiosios šalys įsipareigotų priimti būtinas priemones, atitinkančias jų teisės sistemas. Iš to matyti, kad WPPT sutarties nuostatų taikymas, kalbant apie jų įgyvendinimą ar poveikį, priklauso nuo vėlesnių aktų priėmimo. Taigi šios nuostatos neturi tiesioginio veikimo Sąjungos teisės sistemoje ir nesukuria asmenims teisių, kuriomis šie, vadovaudamiesi minėta teise, galėtų tiesiogiai remtis teismuose.

7 2012 m. kovo 15 d. sprendimas (C-135/10, EU:C:2012:140). Šiuo klausimu žr. Malenovsky, J., „La contribution de la Cour de justice à l'harmonisation du droit d'auteur dans l'Union européenne“, ERA Forum (2012), 13, p. 411.

8 2012 m. kovo 15 d. Sprendimas *Phonographic Performance (Ireland)* (C-162/10, EU:C:2012:141).

9 2017 m. vasario 16 d. sprendimas (C-641/15, EU:C:2017:131).

62. Vis dėlto Teisingumo Teismas tame sprendime, atsižvelgdamas į Direktyvos 92/100 10 konstatuojamąją dalį, taip pat konstatavo, kad direktyvoje, kuria siekiama suderinti tam tikrus autorių teisių ir gretutinių teisių aspektus intelektinės nuosavybės srityje, nepažeidžiant susijusių tarptautinių susitarimų, kaip antai TRIPS sutarties, WPPT sutarties ir Romos konvencijos, taip pat *nustatytos taisyklės, suderinamos su minėtuose susitarimuose išdėstytomis taisyklėmis*.

63. Iš tiesų šioje išvadoje palaikau požiūrį, kuris, atrodo, vienintelis atitinka SESV 216 straipsnio 2 dalį ir nusistovėjusią jurisprudenciją, pagal kurią Sąjungos antrinės teisės aktai kiek įmanoma turi būti aiškinami atsižvelgiant į Sąjungos įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, ypač kai jų nuostatomis siekiama įgyvendinti Europos Sąjungos sudarytus tarptautinius susitarimus [10].

64. Visa pareigos pateikti Sąjungos teisę atitinkantį aiškinimą, kai Europos Sąjunga yra *prisijungusi* prie atitinkamo tarptautinio susitarimo, apimtis atskleista Sprendime *Hermés* [11], kuriame Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad būtina ne tik aiškinti Sąjungos priemones, skirtas Sąjungos tarptautiniams įsipareigojimams įgyvendinti, atsižvelgiant į šiuos įsipareigojimus, bet ir užtikrinti, kad kiekviena atskira nacionalinės teisės nuostata, kuria įgyvendinama ta Sąjungos priemonė, atitiktų tarptautinių susitarimų, kurių šalis yra Europos Sąjunga, reikalavimus.

65. Be to, WPPT sutartis ir Direktyva 2006/115 yra abi susijusios su teise gauti teisingą atlyginimą atitinkamoje srityje.

66. Pažymėtina, kad Direktyva 92/100 buvo Direktyvos 2006/115 pirmtakė. Anksčiau galiojusios direktyvos siekis ir tikslas buvo sukurti pirmąjį autorių teisių ir gretutinių teisių vidaus rinkos elementą. Kaip patvirtina iš dalies pakeistas tos direktyvos pasiūlymas [12], Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino daugiausia remtis Romos konvencijos nuostatomis, kad Europos Sąjungoje užtikrintų vienodą minimalią apsaugą. Vis dėlto jis pasirūpino, kad tai būtų padaryta laikantis tarptautinių konvencijų, kurių šalys yra valstybės narės. Tuometinė Europos bendrija nebuvo nė vienos su intelektinės nuosavybės teise susijusios konvencijos šalis.

67. Direktyvos 92/100 10 konstatuojamojoje dalyje (kuri atitinka Direktyvos 2006/115 7 konstatuojamąją dalį) nurodyta: „valstybių narių įstatymai turėtų būti suderinti taip, kad neprieštarautų tarptautinėms konvencijoms, kuriomis pagrįsta didžioji dalis autorių teises ir gretutines teises reglamentuojančių valstybių narių įstatymų“.

68. Buvo numatyti keli aspektai, kurių nėra Romos konvencijoje. Atlikėjams buvo suteikta išimtinė teisė leisti arba uždrausti jų atlikimų įrašymą (7 straipsnis) ir išimtinė teisė transliuoti bevielio ryšio priemonėmis, taip pat viešai skelbti atlikimus, išskyrus tuos atvejus, kai toks atlikimas pagaminamas iš įrašo.

69. Direktyvos 92/100 8 straipsnį Europos Parlamentas įtraukė (ir Komisija iš dalies pakeistame pasiūlyme jam pritarė) kaip papildantį kitose direktyvos nuostatose (7 straipsnis) numatytą išimtinę atlikėjų teisę leisti arba uždrausti jų atlikimų fiksacijų atgaminimą fonogramose. Buvo siekiama leisti atlikėjams kartu su gamintojais pasidalyti naudą, gaunamą dėl bet kokio tolesnio trečiųjų šalių atliekamo fonogramų naudojimo, kartais apibūdinamo kaip antrinis naudojimas.

10 Žr., be kita ko, 1998 m. liepos 14 d. Sprendimą *Bettati* (C-341/95, EU:C:1998:353, 20 punktas) ir 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *SGAE* (C-306/05, EU:C:2006:764, 35 punktas).

11 1998 m. birželio 16 d. sprendimas (C-53/96, EU:C:1998:292, 28 punktas).

12 1992 m. balandžio 30 d. pasiūlymas (COM(92) 159 *final*, p. 12).

70. Priėmus WPPT sutartį, Direktyva 2001/29/EB [13] tapo priemone iš WPPT sutarties ir PINO autorių teisių sutarties kylantiems naujiems įsipareigojimams įgyvendinti (žr. šios direktyvos 15 konstatuojamąją dalį).

71. Kaip teisingai pažymi Komisija, vis dėlto Sąjungos teisės aktų leidėjas nesiėmė jokių naujų konkrečių veiksmų, kad priimtų nuostatas dėl WPPT sutarties 15 straipsnio 1 ir 2 dalių.

72. Manau, kad bet kuriuo atveju tai nebuvo būtina, nes Direktyvos 92/100, kuri priimta anksčiau nei Sąjunga sudarė WPPT, 8 straipsnio 2 dalis konkrečiai atitinka WPPT sutarties 15 straipsnį ir jis šia nuostata įgyvendintas.

73. Taigi, akivaizdu, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas manė, jog priėmęs Direktyvos 92/100 8 straipsnį jis įvykdė WPPT sutarties 23 straipsnio 1 dalyje nustatytą įpareigojimą suteikti WPPT sutarties 15 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytą teisę į teisingą atlyginimą.

74. Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Direktyvos 92/100 8 straipsnio 2 dalis (ir Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalis) turi būti aiškinama atsižvelgiant į WPPT sutartį.

75. Svarbu pabrėžti, kad, kai Sąjunga ratifikavo WPPT sutartį, ji nepadarė jokių išlygų, taigi jai tebetaikomi įpareigojimai nustatyti nacionalinį režimą ir taikyti Direktyvą 2006/115 be apribojimų.

76. Iš jurisprudencijos išplaukia, kad Direktyvoje 2006/115 esančias sąvokas kiek įmanoma reikia aiškinti atsižvelgiant į WPPT sutarties sąvokas [14] taip, kad ji būtų suderinama su šia sutartimi, atsižvelgiant į kontekstą, kuriame šios sąvokos vartojamos, ir į jomis siekiamą tikslą. Aiškinant direktyvą reikia atsižvelgti į WPPT sutarties 4 straipsnį. Tai reiškia, kad valstybės narės turi įgyvendinti direktyvą taip, kad ji atitiktų WPPT sutartyje nustatytą nacionalinio režimo reikalavimą.

77. Komisija teisingai teigia, kad Direktyva 2006/115 taikoma veiksmams, kurie atliekami Sąjungos teritorijoje, ir jos, kaip ir daugelio autorių teisių *acquis* teisės aktų, taikymo sritis apibrėžta *ratione materiae*, o ne *ratione personae* [15].

78. Prie Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalies taikymo srities klausimo dar grįšiu atsakymuose į antrąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus.

79. Apsauga suteikiama teisių turėtojams, kurių kūriniai arba kiti dalykai, kaip antai atlikimai, fonogramos arba transliacijos, atitinka tinkamumo apsaugai pagal Direktyvą 2006/115 *ratione materiae* kriterijus. Trečiosios šalies naudojimui, kaip tai suprantama pagal 8 straipsnio 2 dalį, taikoma direktyvoje nustatyta apsauga.

80. Aptariamose nuostatose reikalaujama tik to, kad dėl naudotojo veiksmų – garso įrašo leidimo Sąjungoje – atsirastų teisė į atlyginimą. Šiuo požiūriu atlikimas vyksta Sąjungoje ar EEE, nepaisant atlikėjo, įrašo gamintojo pilietybės ar gyvenamosios vietos arba to, kur padarytas pirmasis įrašas.

81. Sutinku su Komisija, kad Direktyvos 2006/115 tekste nepalikta jokių neaiškumų ir 8 straipsnio 2 dalies taikymas be apribojimų apsaugos gavėjams iš kitų susitariančiųjų šalių atitinka ne tik pareigą taikyti nacionalinį režimą, bet ir *direktyvos siekį ir tikslą*, kuris yra užtikrinti vienodą bei aukšto lygio apsaugą [16], taip pat sklandų vidaus rinkos veikimą.

13 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230).

14 Šiuo klausimu žr. Sprendimo *SCF* 52 ir paskesnius punktus. Šios jurisprudencijos kritika pateikta Simon, D., *Effets des accords internationaux dans l'ordre juridique de l'Union*, Europe, Nr. 5, 2012 m. gegužės mėn.

15 Kitoks požiūris įtvirtintas 2001 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2001/84/EB dėl originalaus meno kūrinio perpardavimo teisės autoriaus naudai (OL L 272, 2001, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 240).

16 Suderinimo tikslas pagal SESV 114, 56 ir 62 straipsnius.

82. Taigi Airija, kaip ir bet kuri kita valstybė narė, neturi (ir niekada neturėjo) diskrecijos taikyti savo kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kurie atlikėjai laikomi „atitinkamais atlikėjais“ pagal Direktyvos 2006/115 8 straipsnį, nes šis klausimas reglamentuojamas tik direktyva kaip Sąjungos teisės aktu, atsižvelgiant į Sąjungos įsipareigojimus pagal WPPT sutartį.

83. Taigi Komisija teisingai tvirtina, kad Direktyva 2006/115 atitinka Sąjungos įsipareigojimą, išplaukiantį iš tarptautinės teisės aktų, taikyti nacionalinį režimą, kiek tai susiję su jos materialine taikymo sritimi ir taikymu visiems Sąjungoje atliktiems veiksmams. Tai nereiškia, jog tam, kad direktyva būtų suderinama su WPPT sutarties 4 straipsniu, turi būti daroma konkreti nuoroda į nacionalinio režimo sąvoką. Taigi pareigai aiškinti direktyvos 8 straipsnio 2 dalį atsižvelgiant į WPPT sutarties 4 straipsnį neturi įtakos tai, kad direktyvoje nėra aiškios nuorodos į nacionalinį režimą (generalinis advokatas A. Tizzano byloje *SENA*, C-245/00, EU:C:2002:543, nurodė, kad Romos konvencijoje nustatytos nacionalinio režimo taisyklės yra Sąjungos teisės sudedamoji dalis; pažymėtina, kad ši išvada buvo pateikta prieš Sąjungai oficialiai ratifikuojant WPPT sutartį) [17]. Iš tiesų Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalis atitinka WPPT sutarties 15 straipsnį.

84. Svarbu tai, kad, norėdama įvykdyti įsipareigojimus pagal WPPT sutartį (žr. Europos bendrijos pareiškimą, nurodytą WPPT sutarties 26 straipsnyje), Sąjunga turi (galėti) užtikrinti, kad jos valstybės narės laikytųsi reikalavimo dėl nacionalinio režimo. Tai – vienas iš būdų užtikrinti nacionalinio režimo laikymąsi.

85. Šiuo klausimu pritariu nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktam argumentui (37 punktas), kad galima remtis WPPT sutarties 23 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad šios sutarties taikymui užtikrinti susitariančiosios šalys įsipareigoja priimti būtinas priemones, atitinkančias jų teisines sistemas. Todėl šis įsipareigojimas taikomas Europos Sąjungai, kaip susitariančiajai šaliai, ir vienas iš būdų, kuriais Europos Sąjunga įvykdo šį įsipareigojimą, yra Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalis.

86. Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad negalima pritarti PPI argumentui, pagal kurį, nesant konkrečios tos direktyvos nuostatos, nacionalinio režimo klausimas yra paliktas spręsti valstybėms narėms.

87. Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalis aiškintina atsižvelgiant į WPPT sutarties, kurios šalis yra Sąjunga, reikalavimus ir ji atitinka Sąjungos pareigą taikyti nacionalinį režimą, kaip reikalaujama WPPT sutarties 4 straipsnyje; tam nereikia jokios specialios nuostatos.

B. Antrasis klausimas

1. Šalių argumentų santrauka

88. RAAP teigia, kad valstybė narė neturi diskrecijos nurodyti kriterijų, pagal kuriuos būtų nustatoma, kurie atlikėjai laikomi „atitinkamais atlikėjais“ pagal Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalį, jeigu tokie kriterijai prieštarauja valstybės narės įsipareigojimams pagal Romos konvenciją ir (arba) WPPT sutartį.

89. PPI iš esmės tvirtina: kadangi direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nenumatyta jokios priemonės WPPT sutarties 4 straipsnyje nustatytam nacionalinio režimo reikalavimui įgyvendinti, kai nagrinėjamas atlikimas įvyko ne EEE ir atlikėjas nėra EEE šalies pilietis, jo nuolatinė gyvenamoji vieta arba gyvenamoji vieta yra ne EEE, valstybės narės išsaugo visišką diskreciją nustatyti asmenų, kurie naudojasi 8 straipsnio 2 dalyje numatyta teise, nustatymo kriterijus, jeigu, žinoma, valstybės narės laikosi įsipareigojimų pagal tarptautines sutartis. Todėl valstybės narės įsipareigojimams pagal

17 Šiuo klausimu taip pat žr. *Sterling on World Copyright Law*, 4th ed., Sweet & Maxwell Thomson Reuters, §28B.07.

direktyvos 8 straipsnio 2 dalį neprieštarauja toks teisės į teisingo atlyginimo dalį apribojimas, pagal kurį ši teisė suteikiama tik tais atvejais, kai įraše, naudojamame transliuoti bevielio ryšio priemonėmis arba viešam paskelbimui valstybėje narėje, užfiksuotas: i) atlikimas, kuris vyko EEE šalyje; arba ii) jo atlikėjas yra EEE šalies pilietis ar turi joje nuolatinę gyvenamąją vietą arba gyvenamąją vietą.

90. Airija pažymi, kad pagal Direktyvą 2006/115 valstybėms narėms, kaip antai Airijai, ją įgyvendinant suteikiama įprasta teisės aktų leidybos diskrecija pasirinkti formą ir būdus, jeigu direktyvos tikslai perkeliami į nacionalinę teisę.

91. Airija iš esmės tvirtina, kad bet kuriuo atveju Airijos valstybė neprivalo numatyti teisingo atlyginimo visuomet, kai įrašo gamintojas įgyja teisę į atlyginimą pagal pirmojo išleidimo taisyklę ir 30 dienų taisyklę, nustatytas Romos konvencijoje ir perkeltas į WPPT sutartį jos 4 straipsnyje. Nė vienas iš šių teisės aktų neturi tiesioginio poveikio ir tos direktyvos tekste nėra nuostatų, su kuriomis tokios sąvokos galėtų būti siejamos, todėl jos neturi jokio pagrindo.

92. Komisija iš esmės tvirtina, kad į antrąjį klausimą reikėtų atsakyti taip, kad valstybė narė neturi diskrecijos numatyti kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kurie atlikėjai laikomi „atitinkamais atlikėjais“ pagal direktyvos 8 straipsnį.

2. Vertinimas

93. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas antrąjį klausimą Teisingumo Teismui užduoda tam, kad išsiaiškintų, ar valstybės narės turi diskreciją taikyti savo kriterijus sąvokai „atitinkami atlikėjai“, remdamosi autorių teisių ir gretutinių teisių srities tarptautiniais susitarimais, kurių šalys jos yra, kaip antai Romos konvencija ir WPPT sutartimi, įskaitant tuos atvejus, kai atlikimas vyksta EEE.

94. Mano nuomone, atsakymas į šį klausimą išplaukia iš atsakymo į pirmąjį klausimą.

95. Manau, kad šiame klausime nėra jokios konkrečios nuorodos į kokį nors tarptautinį įsipareigojimą, tad į jį reikėtų atsakyti remiantis vien Direktyva 2006/115, atsižvelgiant į pačios Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus. Diskrecijos pagal tarptautines konvencijas klausimas bus išnagrinėtas kartu su trečiuoju klausimu ir, kaip matysime, valstybės narės tokios diskrecijos neturi.

96. Apsauga atlikėjams ir gamintojams pagal tos direktyvos 8 straipsnio 2 dalį suteikiama, kai įvykdomos dvi sąlygos: i) atlikimas yra įrašytas į fonogramą, kuri „išleista komerciniais tikslais“; ir ii) naudotojas tokią fonogramą naudoja vienu iš būdų, dėl kurių taikoma apsauga – viešam paskelbimui arba transliavimui bevielio ryšio priemonėmis.

97. Kadangi 8 straipsnio 2 dalyje vartojama fonogramos, kuri yra „išleista komerciniais tikslais“, sąvoka nėra apibrėžta ir nėra pateikta nuorodos į valstybių narių teisę, ši sąvoka turėtų būti suprantama kaip savarankiška Sąjungos teisės sąvoka. Jos turinį galima nustatyti atsižvelgiant į tos nuostatos siekį ir tikslą: kadangi 8 straipsnio 2 dalimi įgyvendintas WPPT sutarties 15 straipsnis, visų pirma reikėtų remtis atitinkama sąvokos „išleidimas“ apibrėžtimi, pateikta WPPT sutarties 2 straipsnio e punkte; jame atlikimo įrašo ar fonogramos „išleidimas“ – tai atlikimo įrašo ar fonogramos kopijų pateikimas visuomenei, kai tai pateikiama teisių turėtojo sutikimu ir pagamintų kopijų pakanka, kad būtų patenkinti atitinkami visuomenės poreikiai.

98. WPPT sutartyje nustatyta, kad atlikimui, kuris yra įrašytas į fonogramą, turi būti taikomas nacionalinis režimas visais atvejais, kai fonogramai gali būti taikoma apsauga. Nors Romos konvencijos ir WPPT sutarties šalys turi tam tikrą diskreciją dėl įsipareigojimų taikyti nacionalinį režimą tam tikrų aspektų, akivaizdu, kad tai yra pareiga, nuo kurios negalima nukrypti. RAAP tvirtina, kad naudojimosi teise kriterijai neturi pažeisti abiem teisių turėtojų grupėms suteiktos atlyginimo garantijos ir jų abiejų veiksmingos bei svarbios teisės, kurią siekiama suteikti pagal Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalį.

99. Kaip teisingai pažymėjo Komisija, WPPT sutarties 2 straipsnio e punkte pateiktoje sąvokos „išleidimas“ apibrėžtyje nėra nuorodos į išleidimo vietą; taip pat nėra nuorodos į *pirmąjį* (išskirta mano) išleidimą. Jame veikiau kalbama tik apie pateikimo visuomenei veiksmą gavus sutikimą. Fonogramos, kuri apima įrašytą atlikimą, pateikimo veiksmas turi būti veiksmas, atliekamas Sąjungoje. Be to, jis turi būti atliekamas „komerciniais tikslais“ – kadangi ši sąvoka nėra apibrėžta, turi būti laikoma, kad ji reiškia, jog tokia fonograma, gavus sutikimą, yra bendrai išleista ir tiekiama rinkai bei gali būti naudojama.

100. Vis dėlto atsižvelgiant į 8 straipsnio 2 dalies tekstą, siejamą su WPPT sutarties 15 straipsniu, negalima daryti išvados, kad fonogramoje įrašytas konkretus atlikimas, tam, kad būtų taikoma teisė į teisingą atlyginimą, *turi būti pirmą kartą įvykęs arba toks atlikimas turi būti pirmą kartą įrašytas* (išskirta mano) Sąjungoje.

101. Valstybė narė, be kita ko, negali apriboti teisės į teisingo atlyginimo dalį taip, kad ji būtų suteikta tik tais atvejais, kai atlikimas vyksta EEE, nepaisant to, ar atlikėjų nuolatinė gyvenamoji vieta arba gyvenamoji vieta yra EEE šalyje. Iš tiesų šiuo klausimu Direktyvoje 2006/115 nėra jokios aiškios nuorodos į valstybių narių teisę.

102. Kaip paaiškinta šios išvados 97 punkte, fonogramos, kuri buvo „išleista komerciniais tikslais“, sąvoka pagal 8 straipsnio 2 dalį turėtų būti suprantama kaip savarankiška Sąjungos teisės sąvoka. Aptariamose nuostatose reikalaujama tik to, kad dėl naudotojo veiksmų – garso įrašo leidimo Sąjungoje – atsirastų teisė į atlyginimą. Šiuo požiūriu atlikimas vyksta Sąjungoje ar EEE, nepaisant atlikėjo arba įrašo gamintojo pilietybės arba gyvenamosios vietos, arba to, kur padarytas pirmasis įrašas.

103. 8 straipsnio 2 dalis taikoma fonogramos antriniam naudojimui, kuris gali būti tiesioginis arba netiesioginis ir vyksta Sąjungos ar EEE teritorijoje. Aiškinama atsižvelgiant į WPPT sutarties 2 straipsnio a punktą, kuriame kalbama apie „atlikėją“ apskritai, ir 15 straipsnį, 8 straipsnio 2 dalis taikoma, kai bet kuris naudotojas atlieka viešo paskelbimo veiksmą, dėl kurio fonogramoje įrašyti garsai arba garsų išraiška tampa viešai girdimi, t. y. leidžia fonogramą arba ją transliuoja bevielio ryšio priemonėmis, t. y. tradicinėmis analoginėmis priemonėmis.

104. Taigi „atitinkamas atlikėjas“, kaip tai suprantama pagal 8 straipsnio 2 dalį, yra atlikėjas, t. y. asmuo, kurio atlikimas tampa girdimas, kai fonograma, kurioje įrašytas tas atlikimas, leidžiama Sąjungos teritorijoje.

105. Kaip šiuo klausimu pabrėžė Komisija, 8 straipsnio 2 dalis skiriasi nuo Romos konvencijos 4 ir 5 straipsnių, pagal kuriuos sutarties šalims leidžiama ir gamintojams, ir fonogramose įrašytam atlikimui taikyti pilietybės, įrašo arba išleidimo kriterijų. Tačiau 8 straipsnio 2 dalies nuostata yra kitokia.

106. Iki šiol Teisingumo Teismas sąvokas „viešas paskelbimas“ ir „fonograma“ (sprendimai *SCF*, *PPL Ireland* ir *Rundfunk*[18]) bei „viešai prieinamose vietose už įėjimo mokestį“ (Sprendimas *Rundfunk*) aiškino atsižvelgdamas į WPPT sutartį ir Romos konvenciją. Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Direktyvos 92/100 8 straipsnio 2 dalį „naudotojo“ tapatybę ir nagrinėjamos fonogramos naudojimo klausimą reikia vertinti kiekvienu konkrečiu atveju (Sprendimas *SCF*).

107. Be to, manau (kaip ir Komisija), kad tik toks Direktyvos 2006/115 aiškinimas suderinamas su aukštu apsaugos lygiu (5 konstatuojamoji dalis), vienoda apsauga ir sklandžiu vidaus rinkos veikimu (17 konstatuojamoji dalis)[19].

108. Kaip Teisingumo Teismas jau nusprendė sprendimuose *SCF* ir *PPL Ireland*, Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalyje numatyta atlikėjų ir fonogramų gamintojų teisė, kuri yra kompensacinio pobūdžio ir kuria galima remtis, kai naudojamas kūrinys arba kitas saugomas objektas. Ši teisė iš esmės yra ekonominio pobūdžio, ja galima remtis tik tada, kai naudotojas fonogramą išleidžia dėl komercinių tikslų arba jos kopiją naudoja paskelbdamas.

109. Be to, Direktyvoje 2006/115 nėra jokios aiškios nuorodos į valstybių narių įstatymus, pagal kuriuos reikėtų nustatyti bet kurios 8 straipsnio 2 dalyje vartojamos sąvokos reikšmę ir taikymo sritį. Todėl, atsižvelgiant į vienodo Sąjungos teisės taikymo reikalavimą ir lygybės principą, paprastai šios sąvokos visoje Europos Sąjungoje turi būti aiškinamos autonomiškai ir vienodai[20].

110. Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad valstybė narė neturi diskrecijos nurodyti kriterijų, pagal kuriuos nustatoma, kurie atlikėjai laikomi „atitinkamais atlikėjais“ pagal Direktyvos 2006/115 8 straipsnį. Konkrečiai kalbant, valstybė narė negali riboti teisės į teisingo atlyginimo dalį taip, kad ši teisė būtų suteikiama tik tokiomis aplinkybėmis, kai atlikimas vyksta EEE, nepaisant to, ar atlikėjai turi nuolatinę gyvenamąją vietą arba gyvenamąją vietą EEE šalyje.

C. Trečiasis klausimas

1. Šalių argumentų santrauka

111. RAAP tvirtina, kad valstybės narės diskrecija atsakyti į išlygą, kurią kita susitariančioji šalis padarė pagal WPPT sutarties 15 straipsnio 3 dalį, yra ribota, nes atsakymas turi atspindėti suformuluotos išlygos sąlygas. Susitariančioji šalis neprivalo atsisakyti taikyti Romos konvencijos nuostatas, susijusias su 30 dienų taisykle, kad išvengtų įrašų gamintojų ir atlikėjų priskyrimo kriterijų netolygumo. Reikalaujama laikytis WPPT sutarties nuostatų, susijusių su nacionalinio režimo taikymu atlikimui dėl jo įtraukimo į saugomą fonogramą (apimančių Romos konvencijoje nustatytus kriterijus). WPPT sutarties susitariančioji šalis gali suteikti kitos susitariančiosios šalies, padariusios išlygą pagal 15 straipsnio 3 dalį, piliečiams teises, kurios yra palankesnės nei numatytos išlygą padariusios šalies nacionalinėje teisėje; vis dėlto tokia nuostata turi atitikti WPPT sutarties ir atitinkamais atvejais Romos konvencijos reikalavimus, taip pat atitinkamas ES teisės nuostatas.

18 Atitinkamai 2012 m. kovo 15 d. Sprendimas *SCF Consorzio Fonografici* (C-135/10, EU:C:2012:140, toliau – Sprendimas *SCF*), 2012 m. kovo 15 d. Sprendimas *Phonographic Performance (Ireland)* (C-162/10, EU:C:2012:141, toliau – Sprendimas *PPL Ireland*) ir 2017 m. vasario 16 d. Sprendimas *Verwertungsgesellschaft Rundfunk* (C-641/15, EU:C:2017:131). Bendrai žr. Ben Dahmen, K., Interactions du droit international et du droit de l'Union européenne: Un pluralisme juridique rénové en matière de propriété industrielle, L'Harmattan, 2013.

19 Pagal analogiją žr. 2009 m. sausio 20 d. Sprendimą *Sony Music Entertainment* (C-240/07, EU:C:2009:19, 20–25, 27 ir 35 punktai). Tai jau akivaizdu atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją. Žr. 2016 m. gegužės 31 d. Sprendimą *Reha Training Gesellschaft* (C-117/15, EU:C:2016:379, 28 punktas).

20 Šiuo klausimu žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimą *Infopaq International* (C-5/08, EU:C:2009:465, 27 ir 28 punktai) ir 2014 m. rugsėjo 3 d. Sprendimą (*Deckmyn ir Vrijheidsfonds* (C-201/13, EU:C:2014:2132, 14 ir 15 punktai).

112. PPI manymu, iš esmės valstybė narė pagal WPPT sutartį turi diskreciją atsakyti į išlygą pagal 15 straipsnio 3 dalį: ji neprivalo tiksliai atspindėti išlygos poveikio ir išvengti situacijos, kai išlygą padariusios valstybės piliečiai atsiduria palankesnėje padėtyje nei jos pačios piliečiai išlygą padariusios valstybės atžvilgiu. Pačioje Romos konvencijoje numatyta galimybė ne sutarties šalių piliečiams gauti neabipusio pobūdžio naudą pagal 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą 30 dienų taisyklę, tačiau joje nereikalaujama, kad sutarties šalys vengtų šios galimybės. Pagal Romos konvenciją Airija turi vykdyti įsipareigojimus JAV gamintojams pagal 30 dienų taisyklę.

113. JAV (ir kitų išlygą padariusių sutarties šalių) gamintojų palanki padėtis atsiranda tik taikant Romos konvencijoje nustatytą pirmojo išleidimo (30 dienų) taisyklę: Airija galėjo padaryti išlygą pagal Romos konvencijos 16 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktį, kad panaikintų galimybę mokėti atlyginimą gamintojams, kurie yra ne sutarties šalių piliečiai, pagal 5 straipsnio 2 dalį; tačiau Airija nusprendė to nedaryti ir neprivalėjo to daryti. Dabar jos negalima įpareigoti padaryti tokią išlygą, kad būtų užtikrintas vienodas požiūris į gamintojus ir atlikėjus, kurie yra išlygą padariusių šalių piliečiai.

114. WPPT sutarties susitariančiosios šalies padaryta išlyga, pagal kurią netaikoma 15 straipsnio 1 dalis, reiškia, kad susitariančioji šalis lieka *status quo ante* dėl teisingo atlyginimo mokėjimo gamintojams ir atlikėjams: išlyga visų pirma reiškia, kad Airija negali būti įpareigota nustatyti, jog atlikėjams, kurie yra išlygą padariusios šalies piliečiai, turi būti mokamas atlyginimas.

115. Airijos manymu, išlyga, nepaisant jos taikymo srities, leidžia kitoms susitariančiosioms šalims visai netaikyti nacionalinio režimo. Ji tvirtina, kad RAAP išdėstyto požiūrio, pagal kurį atsakas turi būti „tiksliai atspindintis“, nepatvirtina nei WPPT sutarties tekstas, nei jos tikslas ar kontekstas. Tais atvejais, kai yra padaryta šiame klausime nurodyta išlyga, susitariančioji šalis turi teisę atlikėjus vertinti kitaip nei fonogramų gamintojus, jeigu fonograma yra pirmą kartą išleista susitariančiojoje šalyje. Visų pirma, nepaisant įsipareigojimų pagal Sutartį, jeigu nėra taikytinų draudimų pagal tarptautinę teisę, atsakančioji šalis gali nustatyti palankesnę tvarką nei ta, kurią yra nustačiusi išlygą padariusi šalis. Taip galėtų būti dėl kitų aplinkybių, tiesiogiai nesusijusių su dalyku, arba dėl vidaus politikos priežasčių.

116. Komisija iš esmės tvirtina, kad valstybės narės neturi jokios diskrecijos srityje, kuri priklauso išimtinei Sąjungos kompetencijai, ir negali atsakyti į kitų susitariančiųjų šalių numatytas išlygas arba taikyti kitų kriterijų nei nurodyti Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalyje.

2. Vertinimas

117. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas trečiąjį klausimą užduoda tam, kad išsiaiškintų, ar valstybės narės gali atsakyti į kitų susitariančiųjų šalių daromas WPPT sutarties išlygas arba taikyti tam tikras Romos konvencijos nuostatas dėl teisės į apsaugą.

118. Kalbant apie sąvokų „teisingas atlyginimas“, vartojamų WPPT sutarties 15 straipsnyje, Romos konvencijos 12 straipsnio d punkte (pagal kurį suformuluotas WPPT sutarties 15 straipsnis) ir Direktyvos 92/100 (dabar Direktyva 2006/115) 8 straipsnio 2 dalyje, tarpusavio santykį, atrodo, kad svarbi yra tik WPPT sutartis. Romos konvencija nėra Sąjungos teisės sistemos dalis, ir konkretūs jos 5 straipsnyje nustatyti reikalavimai, pagal kuriuos nustatoma, kas yra saugoma fonograma, Sąjungai nėra privalomi; jai nėra privalomos ir Romos konvencijos nacionalinio režimo taisyklės, pagal kurias šiam režimui taikyti galima pasirinkti įrašo, išleidimo arba pilietybės kriterijų.

119. Kaip pažymėjo Komisija, nė viena iš šių Romos konvencijos taisyklių neatsispindi Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalies tekste – net kai ši nuostata buvo įtraukta į Direktyvą 92/100, joje nebuvo galimybės numatyti jos taikymo išlygų arba apribojimų.

120. Taigi šioje byloje reikėtų nagrinėti tik WPPT sutarties 4 straipsnio 2 dalį.

121. WPPT sutarties, kurios šalis yra Sąjunga, 4 straipsnio 2 dalyje numatyta reikalavimo dėl nacionalinio režimo išimtis, taikoma tuo atveju, kai numatytos išlygos pagal WPPT sutarties 15 straipsnio 3 dalį.

122. Komisija tvirtina, kad Direktyva 2006/115 patenka į „sritį, kuri dabar priklauso išimtinei Sąjungos kompetencijai“, ir bendrai remiasi „Sąjungos bendrosiomis taisyklėmis dėl įvairių Sąjungos teisėje numatytų intelektinės nuosavybės teisių“.

123. Komisijos teigimu, nors tiesa, kad tuo metu, kai Sąjunga pasirašė ir ratifikavo WPPT sutartį ir su ja susijusią PINO autorių teisių sutartį (WTC), buvo laikoma, kad ši sritis priklauso pasidalijamajai kompetencijai, todėl valstybės narės ratifikavo tas sutartis kartu su Sąjunga, šiuo metu taip nebėra. Sąjunga pakeitė valstybes nares kaip WPPT sutarties šalis. Šiuo klausimu Komisija Teisingumo Teismui siūlo (dėl WPPT sutarties) taikyti Teisingumo Teismo motyvus, pateiktus Sprendime *TV2 Danmark* [21], susijusiame su Berno konvencija dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos [22].

124. To sprendimo 31 punkte nurodyta: „priėmęs Direktyvą 2001/29/EB [dėl] autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo Sąjungos teisės aktų leidėjas intelektinės nuosavybės srityje įgyvendino kompetenciją, kuri anksčiau priklausė valstybėms narėms. Šios direktyvos taikymo srityje Sąjunga turi būti laikoma pakeitusia valstybes nares, kurios nebėra kompetentingos įgyvendinti reikšmingas Berno konvencijos nuostatas“.

125. Komisija tvirtina: kadangi Direktyva 2006/115 reglamentuojama sritis dabar priskiriama prie išimtinės kompetencijos, valstybės narės negali atsakyti į kitų susitariančiųjų šalių pagal WPPT sutarties 15 straipsnio 3 dalį padarytas išlygas, be to, jos negali pačios taikyti 4 straipsnio 2 dalies. Todėl Europos Sąjunga turi nustatyti, kokios pasekmės turi būti vienodai visoje Sąjungos teritorijoje taikomos Jungtinių Valstijų menininkams, kurių muzika transliuojama Europos Sąjungoje, dėl to, kad ta susitariančioji šalis padarė išlygą, numatytą WPPT sutarties 15 straipsnio 3 dalyje.

126. Sutinku su tokiais argumentais. Mano manymu, pirmiausia reikia atmesti PPI ir Airijos argumentus, grindžiamus tuo, kad WPPT sutartis neveikia tiesiogiai, kuriais siekiama įrodyti, kad toje sutartyje numatytas nacionalinio režimo taikymas trečiųjų šalių piliečiams nėra niekaip susijęs su Direktyva 2006/115.

127. Pakanka prisiminti Teisingumo Teismo jurisprudenciją, pagal kurią, nors WPPT sutartis ir Romos konvencija neturi tiesioginio veikimo, tai nepanaikina pareigos aiškinti Direktyvą 2006/115 atsižvelgiant į šias sutartis [23].

128. Beje, vien to, kad Sąjungos antrinėje teisėje, kuria siekiama užtikrinti teisingą atlyginimą menininkams, kurių kūriniai viešai skelbiami Europos Sąjungoje, aiškiai neminimas Sąjungos tarptautinis įsipareigojimas vienodai vertinti Sąjungos ir trečiųjų šalių menininkus, nepakanka, kad nebūtų taikomas reikalavimas Sąjungos antrinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų tą įsipareigojimą.

21 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *DR ir TV2 Danmark* (C-510/10, EU:C:2012:244, 31 punktas). Šios jurisprudencijos kritika pateikta Treppoz, E, „Le juge européen et les normes internationales en matière de droit d'auteur“, *Chronique Droit européen de la propriété intellectuelle*, RTD Eur., 2012, p. 964. Taip pat žr. Bergé, J.-S., „Les mots de l'interaction: compétence, applicabilité et invocabilité“, JDI, 2012, chron. 5.

22 1971 m. liepos 24 d. Paryžiaus aktas su 1979 m. rugsėjo 28 d. pakeitimais (toliau – Berno konvencija). Šiuo klausimu dėl „nacionalinio režimo“ žr. Ricketson, S., ir Ginsburg, J.-C., *International Copyright and Neighbouring Rights: The Berne Convention and Beyond*, Vol. 1, Oxford, 2006, p. 295.

23 Žr. Sprendimą *SCF* (C-135/10, EU:C:2012:140, 47–50, 52 ir 53 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija). Vis dėlto žr. Moura Vicente, D., *La propriété intellectuelle en droit international privé*, ADI Poche, 2009, p. 120 ir 274 išnaša, kuriuose paaiškinta, kad tam tikri TRIPS sutarties straipsniai gali veikti tiesiogiai, kaip pirma nuspręsta Vokietijoje.

129. Be to, manau, kad Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalį iš esmės reikia vertinti taip, kad šia nuostata Sąjunga įgyvendino WPPT sutarties 15 straipsnį, visų pirma to straipsnio 2 dalį[24].

130. Vis dėlto reikėtų priminti, kad pareiga aiškinti Sąjungos antrinę teisę taip, kad ji atitiktų mišrų susitarimą, neapima šiame susitarime nustatytų įpareigojimų, patenkančių į sritis, kuriose Europos Sąjunga dar neįgyvendino savo kompetencijos ir nepriėmė pakankamai svarbių teisės aktų[25].

131. Taigi pirmiausia reikia nustatyti, ar „atitinkamą sritį“ reglamentuoja Sąjungos teisės aktai[26].

132. Kaip generalinė advokatė E. Sharpston nurodė išvadoje byloje *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2010:436, 66 punktas), nebūtinai aišku, koks Sąjungos teisių įgyvendinimas yra „pakankamai svarbus“, kad būtų galima daryti išvadą, jog Sąjunga yra priėmusi teisės aktų tam tikroje „srityje“.

133. Kaip apibrėžti konkrečią „sritį“? Ar tai galėtų būti plati „su intelektinės nuosavybės teise susijusių teisės aktų“ sąvoka? Sprendime *Etang de Berre*[27] Teisingumo Teismas iš tiesų laikėsi požiūrio, kad „aplinkos apsaugai įtakos turinčių teisės aktų“ pakanka Teisingumo Teismo jurisdikcijai nustatyti. Bet kuriuo atveju iš šioje išvadoje aptartos jurisprudencijos išplaukia, kad „atitinkama sritis“ turi būti nustatoma kiekvienu konkrečiu atveju.

134. Šioje byloje Komisija savo rašytinėse pastabose teigia, kad nagrinėjama sritis turėtų būti apibūdinta kaip pernelyg plati intelektinės nuosavybės srities sąvoka. Komisija šį argumentą pirma nurodė bylose *Dior*[28] ir *Merck Genericos*[29].

135. Mano manymu, taip, kaip Teisingumo Teismas šį plataus aiškinimo argumentą atmetė abiejuose sprendimuose – ir nepaisant 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *DR ir TV2 Danmark* (C-510/10, EU:C:2012:244), kuris, manau, turėtų būti pagal analogiją taikomas šioje byloje, 31 punkto formuluotės – Teisingumo Teismas turėtų nuspręsti, kad nagrinėjamos srities negalima labai bendrai apibūdinti kaip intelektinės nuosavybės *acquis*.

136. Iš tiesų, jeigu visa ši teisės sritis būtų vertinama kaip nagrinėjama sritis, būtų pernelyg lengva teigti, kad Europos Sąjunga priėmė daugybę teisės aktų intelektinės nuosavybės srityje, ir padaryti išvadą, jog visi šios teisės aspektai, įtraukti į mišrų susitarimą, yra Sąjungos, o ne valstybių narių, kompetencija, nepaisant to, kad didelė intelektinės nuosavybės srities klausimų dalis iki šiol yra suderinta tik paviršutiniškai.

137. Nors apibrėžti atitinkamą sritį reikia pakankamai tiksliai, kyla klausimas, ar, atsižvelgiant visų pirma į trečiąjį prejudicinį klausimą – nes jis susijęs su pasirinkimo galimybėmis, kurias susitariančioji šalis turi tuo atveju, kai kita susitariančioji šalis padaro išlygą, ir su išorės santykių sritimi – reikia remtis ir jurisprudencija, susijusia su SESV 3 straipsnio 2 dalimi.

24 Kurioje nustatyta: „Susitariančiosios Šalys savo nacionaliniuose įstatymuose gali nustatyti, kad atlikėjas ar fonogramos gamintojas arba jie abu vienkartinio teisingo atlyginimo turi reikalauti iš naudotojo. Susitariančiosios Šalys gali priimti nacionalinius įstatymus, nustatančius tokio vienkartinio teisingo atlyginimo paskirstymo tarp atlikėjų ir fonogramų gamintojų sąlygas, jeigu atlikėjas ir fonogramos gamintojas tarpusavyje nesusitaria“.

25 2007 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas *Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos* (C-431/05, EU:C:2007:496, 34, 35 ir 46 punktai).

26 Plg. 2007 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos* (C-431/05, EU:C:2007:496, 35 punktas) ir 2011 m. kovo 8 d. Sprendimą *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2011:125, 31 ir 32 punktai).

27 2004 m. spalio 7 d. Sprendimas *Komisija / Prancūzija* (C-239/03, EU:C:2004:598, 28 punktas). Šios jurisprudencijos kritika pateikta, pavyzdžiui, Tanghe, Y., *The ES's external competence in IP matters: the contribution of the Daiichi Sankyo case to cloudy constitutional concepts, blurred borders, and corresponding court jurisdiction*, Columbia Journal of European Law, Vol. 22.1, 2015, p. 139 ir paskesni.

28 2000 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Dior ir kt.* (C-300/98 ir C-392/98, EU:C:2000:688).

29 2007 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas *Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos* (C-431/05, EU:C:2007:496). Žr., pavyzdžiui, Holdgaard, R., *Case C-431/05, Merck Genéricos*, CMLR 45, 2008, p. 1233.

138. Pastaroji nuostata susijusi su Sąjungos prisiimtais tarptautiniais įsipareigojimais ir pagal ją išimtinė Sąjungos kompetencija gali būti nustatyta tik jeigu atitinkama sritis yra „sritis, kurios didžiąją dalį jau reglamentuoja Sąjungos taisyklės“ [30] (dar žr. šios išvados 147 punktą).

139. Tad, kadangi ši sritis negali apimti visos intelektinės nuosavybės srities, kokia ji yra?

140. Sutinku su tuo, ką toliau per posėdį nurodė Komisija: atitinkama sritis, į kurią Sąjunga gali teigti turinti išimtinę kompetenciją, yra teisės į garso įrašus, t. y. atlikėjo teisės ir įrašo gamintojo teisės į apsaugos objektą, kuris yra fonograma (ar įrašas), leidžiama (-s) įstaigose, baruose, restoranuose ir kitur, taigi naudojama (-s) naudotojų Sąjungoje paskelbimo visuomenei ar transliavimo tikslais (tai apima ir autoriaus teises į konkretų kūrinį, kuris atliekamas – jos kartais gali sutapti, nes yra dainininkų, kurie taip pat rašo dainas).

141. Dėl trečiųjų šalių piliečių vertinimo *per se* pagal *acquis*, priešingai, nei siūlo PPI ir Airija, pakanka nurodyti, kad Direktyvoje 2006/115 nėra jokių su tuo susijusių nuostatų. Todėl ji taikoma visiems piliečiams.

142. Kaip pažymėjo Komisija, kai *aquis* nieko nenurodyta, jis taikomas visiems piliečiams, kitaip nei kitose teisės srityse, pavyzdžiui, bendrovių teisėje ar apskaitos teisėje, kuriose laikomasi įsisteigimo ar gyvenamosios vietos sąvokų ir Sąjungos teisės aktų leidėjas dėl to numato specialias nuostatas. Autorių teisių *acquis* srityje iš principo taip nėra. Šie teisės aktai yra neutralūs tiek, kiek tai susiję su subjektais, kuriems jie taikomi. Taip Sąjunga laikosi įsipareigojimų, prisiimtų pagal tarptautines sutartis, kuriose numatytas nacionalinis režimas.

143. Jeigu būtų siekiama apeiti trečiųjų šalių piliečių teises, tai turėtų padaryti Sąjungos teisės aktų leidėjas – aiškiai ir teisėkūros būdu. Tylą Direktyvoje 2006/115 patvirtina tekstas, kuriame nėra išlygų dėl jokių asmenų. Iš tiesų lygindamas tą direktyvą su teisės aktais, kuriuose jos padarytos, atkreipiu dėmesį į Direktyvą 2001/84 (dėl originalaus meno kūrinio perpardavimo teisės autoriaus naudai). Joje Sąjungos teisės aktų leidėjas įtraukė aiškią nuostatą, siekdamas užtikrinti, kad tik tos kitos Berno sąjungos susitariančiosios šalys, kurių teisėje yra lygiavertė materiali nuostata dėl menininkų, parduodančių savo meno kūrinius, gali taikyti menininko perpardavimo teisę.

144. Tuo atveju nuostatoje pavadinimu „Trečiųjų šalių piliečiai, turintys teisę gauti autorinį atlyginimą“ Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai nustatė, kad „[v]alstybės narės numato, kad trečiųjų šalių pilietybę turintys autoriai ir pagal 8 straipsnio 2 dalį – šią teisę įgiję jų paveldėtojai naudojasi perpardavimo teise pagal šią direktyvą ir atitinkamos valstybės narės teisės aktus tik tuo atveju, jei šalies, kurios pilietybę turi autorius ar jo paveldėtojai, teisės aktai leidžia valstybių narių autorių ir jų paveldėtojų perpardavimo teisės apsaugą toje šalyje“.

145. Kitas pavyzdys yra 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos [31], kurioje teisės aktų leidėjas numatė *sui generis* teisę, neturėjusią žinomo atitikmens jokioje tarptautinėje sutartyje; buvo įtraukta nuostata, pagal kurią teisė neleisti perkelti ir (arba) panaudoti duomenų bazės be leidimo turėtų būti taikoma duomenų bazėms, kurių sudarytojai yra valstybės narės piliečiai arba nuolatiniai trečiųjų šalių gyventojai ar kurias sudarė juridiniai asmenys, neįsisteigę valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal Sutartį, *tik jeigu tokios trečiosios šalys suteikia panašią apsaugą duomenų bazėms, kurias sudarė valstybės narės piliečiai arba asmenys, turintys nuolatinę gyvenamąją vietą Bendrijos teritorijoje*.

30 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimas *Komisija / Taryba* (C-114/12, EU:C:2014:2151, 65 ir paskesni punktai); Teisingumo Teismo nuomonė 3/15 (*Marakešo sutartis dėl susipažinimo su paskelbtais kūriniais*) (EU:C:2017:114, 107 punktas).

31 OL L 9, 1996, konsoliduota redakcija, p. 1.

146. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/28/ES dėl tam tikro leistino nenustatytų teisių turėtojų kūrinių naudojimo [32], kuri buvo autorių teisių ir gretutinių teisių išimtis, suprasdamas įsipareigojimus pagal tarptautinius susitarimus ir tarptautinės pagarbos tikslais Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė netaikyti nuostatų trečiųjų šalių piliečiams, išskyrus atvejus, kai atsižvelgiant į visas atvejo aplinkybes galima pagrįstai manyti, kad apie jų kūrinių naudojimą jiems būtų žinoma. Taigi trečiųjų šalių piliečiai buvo apsaugoti nuo galimo neigiamo nenustatytų teisių turėtojų kūrinių direktyvos poveikio.

147. Toliau kyla klausimas, ar šiuo atveju galima remtis ir su SESV 3 straipsnio 2 dalimi susijusia jurisprudencija, visų pirma Sprendimu *Komisija / Taryba* (C-114/12, EU:C:2014:2151) ir Teisingumo Teismo nuomone 3/15 (*Marakešo sutartis dėl susipažinimo su paskelbtais kūriniais*) (EU:C:2017:114).

148. Manau, kad – nors tie du atvejai susiję su tarptautine sutartimi, dėl kurios dar turėjo būti deramasi, ir sutartimi, dėl kurios jau įvyko derybos – šiuo atveju Sąjunga pagrįstai remiasi išimtine kompetencija, atsižvelgdama ne tik į Teisingumo Teismo praktiką autorių teisių ir gretutinių teisių *acquis* aiškinimo srityje, bet ir į suderinimo stiprinimą reikšmingu taisyklių rinkiniu [33]. Direktyvoje 2014/26/ES pateiktos trys nuostatų apibrėžtys, reikšmingos sprendžiant šią bylą: neutrali teisių turėtojo apibrėžtis, neutrali iš tų teisių gaunamų pajamų apibrėžtis ir neutrali administravimo apibrėžtis. Taigi iš autorių teisės ar gretutinės teisės bet kokio naudojimo Sąjungoje tam asmeniui atsiranda teisė į pajamas už teisių naudojimą ir bet kuris teisių turėtojas gali pareikalauti tokių pajamų.

149. Be to, kaip jau nurodė generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer byloje *Merck*, galima atkreipti dėmesį, kad susitarimai, kuriuos bendrai sudarė Sąjunga ir valstybės narės, parodo jų siekiamą bendrą tikslą, jas įpareigojantį tuos susitarimus sudariusių trečiųjų šalių atžvilgiu; ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas lojalaus bendradarbiavimo principas įpareigoja valstybes nares bendradarbiauti ne tik derybų dėl šių susitarimų ir jų pasirašymo stadijose, bet ir jų vykdymo stadijoje (Teisingumo Teismo nuomonė 1/94 (*prie PPO steigimo sutarties pridėti susitarimai*, EU:C:1994:384, 108 punktas); tai turi būti suprantama atsižvelgiant į pareigą užtikrinti Sąjungos teisės veiksmingumą ne tik teisės aktų leidybos srityje, bet ir vykdymo bei teisminiu lygiu [34].

150. Pažymėtina, kad taip pat galima teigti, jog yra ir kita išimtinė Sąjungos kompetencija, kuri galėtų būti svarbi šioje byloje aptariamu atveju – su bendra prekybos politika susijusi kompetencija (SESV 3 straipsnio 1 dalies e punktas). 2013 m. liepos 18 d. Sprendime *Daiichi Sankyo ir Sanofi-Aventis Deutschland* (C-414/11, EU:C:2013:520, 52 ir 53 punktai) Teisingumo Teismas nusprendė, kad TRIPS sutarties normos priskiriamos šiai kompetencijai. Iš tiesų kai kurios iš šių normų yra susijusios būtent su atlikėjų ir gamintojų teisėmis [35]. Todėl, nors formaliai TRIPS sutarties ir WPPT sutarties taikymo sritys nesutampa, tam tikras ryšys yra neginčijamas.

151. Žinoma, šioje byloje nagrinėjamos konkrečios teisės nėra TRIPS sutartyje (reikalaujama laikytis nacionalinio režimo įsipareigojimų ir TRIPS nuostatų dėl didžiausio palankumo statuso). Bet kuriuo atveju tai nekliudo Sąjungai numatyti tokios teisės, tai tik reiškia, kad jos nėra TRIPS sutarties kontekste.

32 Tekstas svarbus EEE, OL L 299, 2012, p. 5.

33 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo ir daugiateritorių licencijų naudoti muzikos kūrinius internete teikimo vidaus rinkoje (OL L 84, 2014, p. 72).

34 Išvadoje byloje *Merck* daroma nuoroda į Kahl, W. „Artikel 10“, Callies, Ch. ir Ruffert, M., *Kommentar zu EU-Vertrag und EG-Vertrag*, Ed. Luchterhand, peržiūrėtas ir išplėstas 2-asis leid., Neuwied and Kriftel, 2002, p. 451 ir paskesni. Šiuos argumentus taip pat patvirtina Etienne, J., *Arrêt «Merck Genéricos»: la compétence d'interprétation d'un accord international conclu par la Communauté et les Etats membres*, Journal de droit européen, 2008, p. 46.

35 Žr. TRIPS sutarties 14 straipsnį.

152. Taigi iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad, jeigu Sąjungos teisės aktų leidėjas nori iš dalies pakeisti Direktyvą 2006/115 ir iš jos taikymo srities pašalinti trečiųjų šalių piliečius, tai turi padaryti Sąjunga, o ne 27 valstybės narės, bandydamos daugeliu skirtingų būdų. Iš tiesų, palikus tai valstybėms narėms, būtų pakeista Sąjungos priimtų bendrųjų normų taikymo sritis.

153. *Obiter* kyla toks klausimas: jeigu turi būti laikoma, kad, kiek tai susiję su visa WPPT sutartimi, Sąjunga užėmė valstybių narių vietą, kokios būtų valstybių narių pagal šią sutartį padarytų išlygų teisinės pasekmės (žr. Danijos Karalystės, Suomijos Respublikos, Prancūzijos Respublikos, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Švedijos Karalystės pareiškimus, pateiktus prie šios sutarties pridėtame Pranešime Nr. 78, taip pat Suomijos Respublikos pareiškimą, pateiktą prie šios sutarties pridėtame Pranešime Nr. 88)?

154. Mano manymu, atsižvelgiant į šioje išvadoje išdėstytus argumentus, galima padaryti išvadą, kad šios išlygos neturėtų būti taikomos, nes jų poveikis trukdytų taikyti Sąjungos teisę.

155. Taigi į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad valstybės narės neturi diskrecijos srityje, kuri priklauso išimtinei Sąjungos kompetencijai, ir jos negali atsakyti į kitų susitariančiųjų šalių padarytas išlygas arba taikyti kitų kriterijų nei nurodyti Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalyje.

D. Ketvirtasis klausimas

1. Šalių argumentų santrauka

156. RAAP ir Komisija iš esmės mano, kad bet kuriuo atveju negalima Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalyje numatytos teisės į teisingą atlyginimą suteikti tik garso įrašų gamintojams, t. y. nesuteikti šios teisės atlikėjams, kurių atlikimas įrašytas tame garso įraše, tais atvejais, kai gamintojams tokia teisė suteikiama.

157. PPI tvirtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ketvirtąjį klausimą iš esmės užduoda tam, kad išsiaiškintų, ar pagal WPPT sutartį leidžiama gamintojus ir atlikėjus vertinti skirtingai, be kita ko, teisę į teisingą atlyginimą pripažįstant gamintojams, tačiau jos nesuteikiant atlikėjams. Jos teigimu, į šį klausimą galima atsakyti teigiamai.

158. Airija tvirtina, kad perkeldama Direktyvą 2006/115 ir atsižvelgdama į Jungtinių Valstijų padarytą išlygą prireikus ji turi teisę taikyti nacionalinį režimą atlikėjams, atliekantiems kūrinius arba turintiems (nuolatinę) gyvenamąją vietą EEE šalyje, ir galimybę išplėsti atlikėjų kategorijas vykdomuoju potvarkiu. Tokia diskrecija jai suteikta atsižvelgiant į direktyvos tekstą, jos teisėkūros istoriją ir konstatuojamąją dalį, skirtą ekonominės veiklos vykdytojams Europos Sąjungoje. Airija turi teisę, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad Jungtinių Valstijų vidaus teisėje nepripažįstamos atitinkamos teisės, tačiau ir todėl, kad WPPT sutarties veikimas nėra tiesioginis, atskirti gamintojams suteiktą teisę į atlyginimą nuo atlikėjams suteiktų teisių, kai atlikimas yra užfiksuotas fonogramoje, pagal vidaus teisės nuostatas, susijusias su pirmuoju išleidimu kitoje susitariančiojoje šalyje.

2. Vertinimas

159. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ketvirtąjį klausimą užduoda tam, kad išsiaiškintų, ar teisę į teisingą atlyginimą leidžiama apriboti taip, kad atlikėjai, kurių atlikimai yra įrašyti tame garso įraše, negautų atlyginimo ir šia teise galėtų pasinaudoti tik įrašo gamintojas.

160. Kaip pabrėžia RAAP, 8 straipsnio 2 dalyje nustatytas aiškus įpareigojimas valstybėms narėms nustatyti teises į atlyginimą ir atlikėjams, ir gamintojams. Taip buvo sąmoningai nukrypta nuo požiūrio tarptautinėje teisėje, išdėstyto Romos konvencijoje Direktyvos 2006/115 priėmimo metu [36]. Europos Sąjungai prisijungus prie WPPT sutarties, tarptautinis ir direktyvoje nustatytas požiūriai buvo suvienodinti.

161. Tai patvirtina tos direktyvos kontekstas ir tikslas. Atsižvelgiant visų pirma į 5, 7 ir 10 konstatuojamąsias dalis, akivaizdu, kad šia direktyva, be kita ko, siekiama apsaugoti atlikėjus, suderinti tam tikras jų teises visoje Europos Sąjungoje ir užtikrinti, kad valstybės narės įgyvendintų atitinkamas teises pagal tarptautinėje teisėje numatytus įsipareigojimus.

162. Pakanka pažymėti, kad Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalies tekste numatytas reikalavimas valstybėms narėms užtikrinti atlyginimo paskirstymą. Kadangi šios teisės negalima atsisakyti, paskirstymas, pagal kurį atlyginimas faktiškai negaunamas, *de facto* yra teisės atėmimas, net jeigu įrašų gamintojai ir atlikėjai dėl to tarpusavyje susitaria (šiuo klausimu žr. direktyvos 12 ir 13 konstatuojamąsias dalis).

163. Kaip pripažįsta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iš Sprendimo *SENA* [37] išplaukia, kad Direktyvos 92/100 8 straipsnio 2 dalis (dabar – Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalis) turi būti vienodai aiškinama visose valstybėse narėse ir kiekviena valstybė narė turi ją taikyti. Teisingumo Teismas nusprendė, kad tai, ar atlyginimas, kuris yra atlygis už komercinės fonogramos naudojimą, *inter alia*, transliavimo tikslais, yra teisingas, reikia vertinti pirmiausia pagal to naudojimo komercinę naudą.

164. Net Komisija pripažįsta, jog valstybės narės turi diskreciją savo teritorijoje nustatyti tinkamiausius kriterijus, kad, neperžengiant Sąjungos teisėje, visų pirma Direktyvoje 2006/115, nustatytų ribų, būtų užtikrinta, kad būtų laikomasi šios Sąjungos koncepcijos, ar atlyginimas, kuris yra atlygis už komercinės fonogramos naudojimą, yra teisingas, be kita ko, atsižvelgiant į tokio naudojimo komercinę vertę.

165. Vis dėlto manau, kad nuoroda į „tinkam[us] kriterijus, kad <…> būtų laikomasi“, neapima 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų gavėjų nustatymo *ratione personae*. Veikiau valstybių narių diskrecija iš esmės ribojama tik teisingo atlyginimo pobūdžio vertinimu.

166. Priešingu atveju būtų pažeistas Direktyvos 2006/115 tikslas nustatyti suderintą teisinę apsaugą intelektinės nuosavybės srityje, jeigu valstybės narės galėtų 8 straipsnio 2 dalimi remtis, apibrėždamos to atlygio gavėjus. Toks požiūris prieštarautų 17 konstatuojamajai daliai [38].

167. Galiausiai galima atkreipti dėmesį į tai, kad daugelio (mažiausiai aštuoniolikos [39]) valstybių narių autorių teisių srities įstatymuose *aiškiai* nustatyta, jog, nesant susitarimo, bendras teisingas atlyginimas, atėmus teisėtas administravimo išlaidas, turėtų būti padalytas atlikėjams ir gamintojams lygiomis dalimis (50:50).

168. Taigi, atsakymas į ketvirtąjį klausimą yra toks: teisės į teisingą atlyginimą apribojimas taip, kad atlikėjai, kurių atlikimas įrašytas garso įraše, negautų atlyginimo ir teisę jį gauti turėtų tik įrašo gamintojas, yra nesuderinamas su 8 straipsnio 2 dalimi.

36 Žr., pavyzdžiui, Walter, M., von Lewinski, S., *European Copyright Law: A Commentary*, Oxford University Press, Oksfordas, 2010, 6.8.13 punktas.

37 2003 m. vasario 6 d. sprendimas (C-245/00, EU:C:2003:68). Šis sprendimas susijęs su tuo, kiek aiškinant direktyvą galima remtis tarptautiniais susitarimais.

38 „Suderintos nuomos ir panaudos teisės bei suderinta gretutinių autorių teisėms teisių apsauga neturėtų būti vykdoma taip, kad netiesiogiai ribotų prekybą tarp valstybių narių <…>“.

39 Belgijos, Bulgarijos, Danijos, Vokietijos, Estijos, Graikijos, Ispanijos, Prancūzijos, Italijos, Lietuvos, Vengrijos, Maltos, Nyderlandų, Austrijos, Portugalijos, Rumunijos, Slovėnijos ir Švedijos.

IV. Išvada

169. Dėl šių priežasčių siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje 8 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti atsižvelgiant į Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) atlikimų ir fonogramų sutarties (WPPT), kurios šalis yra Sąjunga, reikalavimus ir ji atitinka Sąjungos pareigą taikyti nacionalinį režimą, kaip reikalaujama WPPT sutarties 4 straipsnyje; tam nereikia jokios specialios nuostatos.

2. Valstybė narė neturi diskrecijos nurodyti kriterijų, pagal kuriuos nustatoma, kurie atlikėjai laikomi „atitinkamais atlikėjais“ pagal Direktyvos 2006/115 8 straipsnį. Konkrečiai kalbant, valstybė narė negali riboti teisės į teisingo atlyginimo dalį taip, kad ši teisė būtų suteikiama tik tokiomis aplinkybėmis, kai atlikimas vyksta Europos ekonominėje erdvėje (EEE), nepaisant to, ar atlikėjai turi nuolatinę gyvenamąją vietą arba gyvenamąją vietą EEE šalyje.

3. Valstybės narės neturi diskrecijos srityje, kuri priklauso išimtinei Sąjungos kompetencijai, ir jos negali atsakyti į kitų WPPT sutarties susitariančiųjų šalių padarytas išlygas arba taikyti kitų kriterijų nei nurodyti Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalyje.

4. Teisės į teisingą atlyginimą apribojimas taip, kad atlikėjai, kurių atlikimas įrašytas garso įraše, negautų atlyginimo ir teisę jį gauti turėtų tik įrašo gamintojas, yra nesuderinamas su Direktyvos 2006/115 8 straipsnio 2 dalimi.